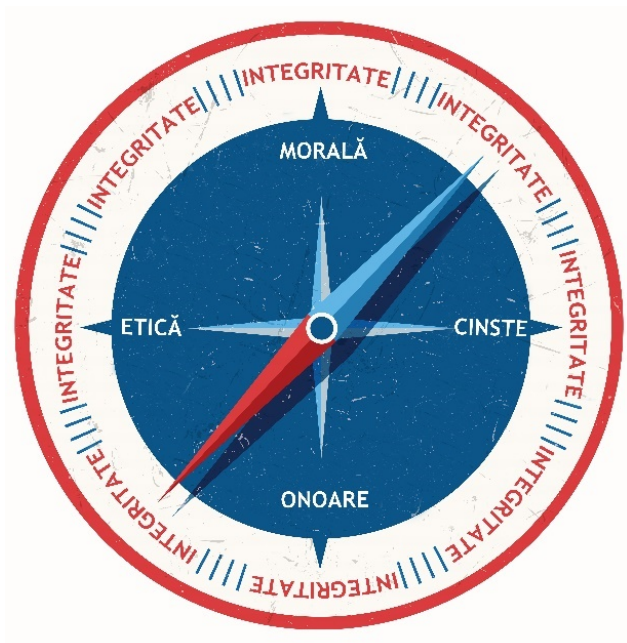

GHID DE INFORMARE ANTICORUPȚIE

CONSILIUL JUDEȚEAN
CONSTANȚA

DIRECȚIA GENERALĂ
ANTICORUPȚIE

UNIUNEA EUROPEANĂ

1. Introducere

Proiectul „Creșterea transparenței, eticii și integrității la nivelul județului Constanța” (cod SIPOCA 1116/ MySMIS nr. 152010) și-a propus să contribuie la consolidarea capacității administrative a Consiliului Județean Constanța și instituțiilor subordonate prin creșterea integrității și reducerii vulnerabilităților la corupție, prin dezvoltarea și implementarea unui sistem de integritate care include standarde, politici și proceduri de etică și integritate, precum și printr-un program de educație anticorupție, contribuind astfel la dezvoltarea unei administrații locale și județene eficiente.

La data de 22 decembrie 2021 prin Hotărârea Guvernului nr. 1.269, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1218, Strategia Națională Anticorupție 2021– 2025, fiind, astfel, îndeplinit unul dintre obiectivele din domeniul Justiției în Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) și având, de asemenea, o mare relevanță din perspectiva Mecanismului de Cooperare și Verificare (MCV). Strategia Națională Anticorupție 2021– 2025 are drept obiectiv formarea unei culturi a integrității prin intermediul promovării unei politici preventive strategice, obiectiv ce se dorește a fi îndeplinit și cu sprijinul instrumentelor internaționale anticorupție la care România este parte (MCV, GRECO, UNCAC, RAI).

Prezentul Ghid de informare anticorupție elaborat în cadrul acestui proiect poate fi un instrument pentru prevenirea corupției în administrația publică, care să contribuie atât la creșterea gradului de educație anticorupție, cât și a nivelului de înțelegere a cadrului legal în domeniul eticii și integrității.

Acest ghid conține, nu doar legislația actualizată în materie de prevenire și combatere a faptelor de corupție, instituțiile abilitate de lege să instrumenteze și să cerceteze săvârșirea faptelor de corupție, ci și explicații și precizări menite să faciliteze asimilarea informațiilor atât de către personalul cu funcții de execuție, cât și de către cel cu funcții de conducere, sau de către aleșii locali/demnitari.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Scopul - prin realizarea ghidului de informare se dorește consolidarea cunoștințelor personalului Consiliului Județean Constanța, astfel încât acesta să identifice mai ușor soluții de ordin practic și corective, care, în final, să conducă la furnizarea unor servicii bazate pe corectitudine, transparență și integritate.

Publicul țintă - ghidul se adresează cu precădere personalului din cadrul Consiliului Județean Constanța, funcționari publici și personal contractual, cu funcții de conducere și de execuție, angajaților instituțiilor subordonate, precum și altor angajați din administrația publică locală.

2. Instituții cu atribuții privind combaterea faptelor de corupție

În conformitate cu prevederile art. 56 alin. 3, lit. b) din Codul de procedură penală și ale art. 22 din Legea nr. 78/2000¹, în cazul infracțiunilor de corupție prevăzute de Codul penal și de această lege specială, urmărirea penală se efectuează, în mod obligatoriu, de către procuror.

Conform Strategiei Naționale Anticorupție 2021– 2025, în România, principalele instituții publice a căror activitate se încadrează în sfera luptei împotriva corupției sunt următoarele: MJ, Ministerul Afacerilor Interne (denumit în continuare MAI), prin Direcția Generală Anticorupție (denumită în continuare DGA) și Poliția Română, Agenția Națională de Integritate (denumită în continuare ANI), Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (denumit în continuare PÎCCJ), Direcția Națională Anticorupție (denumită în continuare DNA) și Departamentul pentru lupta antifraudă (denumit în continuare DLAF) și Corpul de control al prim-ministrului.

Unitățile de parchet

Ministerul Public este constituit din totalitatea unităților de parchet din țară și reprezintă, alături de instanțe, autoritatea judecătorească

¹ Legea nr. 78/2000 din 8 mai 2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, 78/2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 219 din 18 mai 2000, cu completările și modificările ulterioare;

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Instrumente Structurale
2014-2020

în România. Principiile, structura și modul de organizare ale sistemului judiciar român sunt consacrate în Constituția României și Legea nr. 304 din 28 iunie 2004 privind organizarea judiciară, republicată.

Justiția se înfăptuiește în numele legii și se realizează prin următoarele instanțe judecătorești: Înalta Curte de Casație și Justiție, curți de apel, tribunale, tribunale specializate, instanțe militare și judecătorii. Pe lângă fiecare curte de apel, tribunal, tribunal pentru minori și familie și judecătoria funcționează un parchet. În mod similar, pe lângă fiecare instanță militară funcționează un parchet militar.

În actuala reglementare privind sistemul judiciar, arhitectura Ministerului Public este reprezentată de o structură piramidală, în vârf fiind situat Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Pe celelalte trei nivele se situează, în ordine descendentă, parchetele de pe lângă curțile de apel (în număr de 15), parchetele de pe lângă tribunale (în număr de 42) și parchetele de pe lângă judecătorii (în număr de 188). În cadrul fiecărui parchet funcționează un colegiu de conducere, iar în funcție de rangul ierarhic și dimensiunea parchetului, conducătorul acestuia poate fi ajutat de unul sau mai mulți adjuncți.

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție coordonează activitatea parchetelor din subordine, îndeplinește atribuțiile prevăzute de lege, are personalitate juridică și gestionează bugetul Ministerului Public. Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este condus de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, ajutat de un prim-adjunct și un adjunct. În cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție funcționează Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, ca structură specializată în combaterea criminalității organizate și terorismului. Procurorii Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație pot cerceta infracțiunile de corupție, altele decât cele date în competența exclusivă a Direcției Naționale Anticorupție conform art. 13 din OUG nr. 43/2002, prin preluarea cauzelor de la parchetele ierarhic inferioare, în temeiul art. 325 din Codul de procedură penală, prin dispoziția motivată a conducătorului Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație.

Parchetele de pe lângă Curțile de Apel au personalitate juridică și sunt conduse de procurori generali. Procurorii din cadrul Parchetelor de pe lângă Curțile de Apel pot cerceta, pe de o parte, infracțiunile de corupție săvârșite de către notari, executori judecătorești, controlorii financiari ai Curții de Conturi sau de către șefii cultelor religioase organizate în condițiile legii și de ceilalți membri ai înaltului cler, care au cel puțin rangul de arhieru sau echivalent al acestuia, în temeiul art. 38 din Codul de procedură penală, iar pe de altă parte, infracțiunile de corupție, altele decât cele date în competența exclusivă a Direcției Naționale Anticorupție conform art. 13 din OUG nr. 43/2002, prin preluarea cauzelor de la parchetele ierarhic inferioare, în temeiul art. 325 din Codul de procedură penală, prin dispoziția motivată a conducătorului Parchetului de pe lângă Curtea de Apel.

Parchetele de pe lângă Tribunale au personalitate juridică și sunt conduse de prim-procurori.

Tribunalul judecă în primă instanță infracțiunile de corupție prevăzute de Codul penal, precum și infracțiunile de corupție date în competența exclusivă a Direcției Naționale Anticorupție, dacă acestea din urmă nu sunt date în competența altor instanțe. Pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor prevăzute în Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare, se constituie complete specializate. Este competent să efectueze ori, după caz, să conducă și să supravegheze urmărirea penală procurorul de la parchetul corespunzător instanței care, potrivit legii, judecă în primă instanță cauza, cu excepția cazurilor în care legea prevede altfel. Procurorii din cadrul parchetului ierarhic superior pot prelua, în vederea efectuării sau supravegheții urmăririi penale, cauze de competența parchetelor ierarhic inferioare, prin dispoziția motivată a conducătorului parchetului ierarhic superior

Direcția Națională Anticorupție (DNA) este o structură de parchet specializată în combaterea corupției mari și medii, fiind creată ca un instrument necesar în descoperirea, investigarea și aducerea în fața instanței a cazurilor de corupție medie și mare.

DNA este o structură ce are competențe clar definite pe zona de combatere a corupției mari și medii, fiind creată după un model adoptat de mai multe state europene (Spania, Norvegia, Belgia, Croația). De asemenea, DNA este o entitate independentă în raport cu instanțele judecătorești, cu parchetele de pe lângă acestea, precum și în relațiile cu celelalte autorități publice.

DNA desfășoară urmărirea penală pentru infracțiuni de corupție și asimilate cu acestea. Totodată, DNA investighează infracțiuni împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene, precum și anumite categorii de infracțiuni grave de criminalitate economico-financiară.

DNA este o structură complexă, procurorii Direcției fiind sprijiniți în activitatea de urmărire penală de ofițeri de poliție judiciară, precum și de specialiști cu înaltă calificare în domeniile economic, financiar, bancar, vamal, informatic și în alte domenii. Aceștia își desfășoară activitatea în cadrul unor echipe operative complexe, sub directa conducere, supraveghere și control al procurorului, pentru a spori eficiența și calitatea anchetelor penale.

Categoriile de infracțiuni aflate în competența DNA

a) infracțiunile de corupție: luarea și darea de mită, traficul de influență și cumpărarea de influență (art. 289-292 Cod Penal);

b) infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție (art. 10-132 din Legea nr. 78/2000);

c) infracțiunile împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene (art. 181- art. 185 din Legea nr. 78/2000);

d) infracțiunile prevăzute la art. 246, 297 și 300 din Codul penal, dacă s-a cauzat o pagubă mai mare decât echivalentul în lei a 1.000.000 euro.

În legătură cu infracțiunile de corupție mare și medie, legea stabilește trei criterii:

a) valoarea mitei sau a foloaselor necuvenite este mai mare de 10.000 euro;

b) prejudiciul cauzat este mai mare de 200.000 de euro;

c) infracțiunile de corupție sunt comise (indiferent de valoarea mitei sau a prejudiciului) de persoane care ocupă poziții importante² cum ar fi: deputați, senatori, membri ai Guvernului, secretari de stat ori subsecretari de stat, ofițeri, amirali, generali, primari și viceprimari de municipii, președinți și vicepreședinți de consilii județene, consilieri județeni, prefecți și subprefecți, personal vamal, persoane cu funcții de conducere din regii, companii și societăți naționale.

Direcția Generală Anticorupție (DGA) a fost înființată în baza Legii nr. 161/2005³ și este structura specializată a Ministerului Afacerilor Interne pentru prevenirea și combaterea corupției în rândul personalului ministerului. Înființarea DGA a fost susținută de către Uniunea Europeană, prin acordarea de asistență din partea unor specialiști din Marea Britanie și Spania.

Personalul propriu își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile legale interne și internaționale la care România este parte, respectând cu strictețe principiile obiectivității, confidențialității și imparțialității, dar și drepturile și libertățile omului, în desfășurarea investigațiilor. Acestea au un profund caracter ofensiv, de anticipare și identificare a vulnerabilităților și factorilor de risc, urmărind îndepărtarea acestora, în vederea oferirii unui serviciu public de calitate, neviat de fapte de corupție.

² lista completă: deputați; senatori; membrii din România ai Parlamentului European; membrul desemnat de România în Comisia Europeană; membri ai Guvernului, secretari de stat ori subsecretari de stat și asimilații acestora; consilieri ai miniștrilor; președintele Consiliului Legislativ și locțiitorul acestuia; Avocatul Poporului și adjunctii săi; consilierii prezidențiali și consilierii de stat din cadrul Administrației Prezidențiale; consilierii de stat ai primului-ministru; membrii și auditorii publici externi din cadrul Curții de Conturi și ai camerelor județene de conturi; guvernatorul, prim-viceguvernatorul și viceguvernatorii Băncii Naționale a României; președintele și vicepreședintele Consiliului Concurenței; ofițeri, amirali, generali și mareșali; ofițeri de poliție; președinții și vicepreședinții consiliilor județene; primarul general și viceprimarii municipiului București; primarii și viceprimarii sectoarelor municipiului București; primarii și viceprimarii municipiilor; consilierii județeni;

³ Legea nr. 161 din 30 mai 2005 privind stabilirea unor măsuri pentru prevenirea și combaterea corupției în cadrul Ministerului Administrației și Internelor, publicată în Monitorul Oficial nr. 476 din 6 iunie 2005;

Direcția Generală Anticorupție promovează, în activitatea pe care o desfășoară, integritatea, onestitatea și profesionalismul, ca standard atât pentru personalul propriu, cât și pentru cel al Ministerului Afacerilor Interne. Aplicând aceste principii în activitatea pe care o desfășoară, Direcția Generală Anticorupție dorește să promoveze standarde etice și profesionale înalte, care să transpună în practică motto-ul acestei structuri de elită a MAI - „*Integritate pentru credibilitate*”.

Direcția Generală Anticorupție are următoarele atribuții:

- desfășoară activități specializate de prevenire a faptelor de corupție în rândul personalului MAI;
- organizează și desfășoară campanii/acțiuni de prevenire a corupției pentru conștientizarea consecințelor implicării în fapte de corupție;
- efectuează investigațiile necesare pentru descoperirea și combaterea faptelor de corupție săvârșite de personalul MAI;
- desfășoară activități de cercetare penală, în baza ordonanței de delegare emise de procuror, în conformitate cu prevederile legale;
- efectuează, în condițiile legii și ale normelor interne, testarea integrității profesionale a personalului MAI;
- primește și soluționează reclamațiile/petițiile cetățenilor referitoare la faptele de corupție în care este implicat personalul MAI; 0800 806 806 Call center anticorupție unde puteți sesiza faptele de corupție în care pot fi implicați angajații MAI
- administrează sistemul telefonic call center anticorupție constituit în scopul sesizării de către cetățeni a faptelor de corupție;
- desfășoară activități de informare și relații publice specifice problematicii din competență;
- elaborează studii, analize și prognoze referitoare la evoluția faptelor de corupție la nivelul MAI și înaintează conducerii MAI, periodic sau la solicitare, propuneri de soluționare a problemelor identificate;

- desfășoară activități specifice de afaceri europene și cooperare internațională în domeniul prevenirii și combaterii corupției, organizează, participă sau asigură reprezentarea direcției generale la evenimente naționale și internaționale din domeniul specific de activitate, în conformitate cu interesele MAI și potrivit procedurilor legale în vigoare;

- elaborează, contractează, implementează și monitorizează proiecte cu finanțare externă.

Agenția Națională de Integritate (ANI) este o autoritate administrativă autonomă, cu personalitate juridică, ce funcționează la nivel național ca structură unică și care își desfășoară activitatea de evaluare pe baza principiilor de legalitate, confidențialitate, imparțialitate, independență operațională, celeritate, bună administrare, dreptul la apărare, precum și prezumția dobândirii licite a averii. A fost înființată în baza prevederilor Legii nr.144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Scopul Agenției este de a asigura integritatea în exercitarea demnităților și funcțiilor publice și prevenirea corupției instituționale, prin exercitarea de responsabilități în evaluarea declarațiilor de avere, a datelor și informațiilor privind averea, precum și a modificărilor patrimoniale intervenite, a incompatibilităților și a conflictelor de interese pe perioada îndeplinirii funcțiilor și demnităților publice.

Agenția exercită următoarele atribuții:

1. Stocarea, colectarea, centralizarea și procesarea de date și informații cu privire la situația averii existente pe durata exercitării demnităților și funcțiilor publice, a incompatibilităților și a conflictelor de interese privind persoanele care ocupă funcții sau demnități publice;

2. Evaluarea declarațiilor de avere și de interese;

3. Efectuarea controlului depunerii la termen a declarațiilor de avere și a declarațiilor de interese de către persoanele prevăzute de prezenta lege;

4. Evaluarea diferențelor semnificative dintre modificările intervenite în avere pe durata exercitării demnităților și funcțiilor publice și veniturile realizate în aceeași perioadă;

5. Evaluarea conflictelor de interese sau a incompatibilităților persoanelor care ocupă demnități sau funcții publice;

6. Întocmirea rapoartelor de evaluare în cazul în care, în urma evaluării, sunt identificate elemente de încălcare a legislației privind regimul declarării averii, al conflictelor de interese, respectiv al incompatibilităților, precum și, după caz, a legislației disciplinare, contravenționale sau penale;

7. Întocmirea rapoartelor de evaluare în cazul în care, în urma evaluării, nu identifică elemente de încălcare a legislației privind regimul declarării averii, al conflictelor de interese, respectiv al incompatibilităților;

8. Gestionarea sistemului PREVENT, creat cu scopul de a preveni conflictul de interese în procedura de atribuire a contractelor de achiziție publică, prin instituirea unui mecanism de verificare ex ante;

9. Întocmirea și actualizarea listei cu funcțiile publice importante, în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 129/2019⁴.

3. Infracțiunile de corupție

3.1. Elementele constitutive ale infracțiunii

Infracțiunea este fapta prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție, nejustificată și imputabilă persoanei care a săvârșit-o⁵.

Pentru a stabili dacă o faptă constituie infracțiune de corupție și, respectiv, dacă aceasta este sancționată din punct de vedere penal,

⁴ Legea nr. 129 din 11 iulie 2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial nr. 589 din 18 iulie 2019, cu completările și modificările ulterioare;

⁵ Art. 15 din Codul Penal, Partea generală, Titlul II - Infracțiunea.

aceasta faptă trebuie să întrunească elementele constitutive prevăzute de Codul Penal⁶.

Astfel, se poate observa că vinovația reprezintă unul dintre elementele definitorii al infracțiunii. Prin urmare, este important de reținut definiția vinovației dată de Codul Penal, precum și formele de vinovație existente, întrucât numai în cadrul acestor forme de vinovație se poate încadra fapta drept infracțiune.

Conform Codului Penal, există vinovație când fapta este comisă cu intenție (a), din culpă (b) sau cu intenție depășită (c).

a. Intenția: Fapta este săvârșită cu intenție când făptuitorul:

➤ prevede rezultatul faptei sale, urmărind producerea lui prin săvârșirea acelei fapte (intenție directă);

***Exemplu:** Lovitura cu un topor în zona capului. Existența intenției directe de a ucide reiese din instrumentul folosit (topor), precum și din zona lovită (cap).*

➤ prevede rezultatul faptei sale și, deși nu-l urmărește, acceptă posibilitatea producerii lui (intenție indirectă).

***Exemplu:** După ce agresorul aplică victimei mai multe lovituri nesusceptibile de a-i produce moartea, lasă victima căzută în zăpadă, în timp ce temperatura exterioară este scăzută, aspect care a condus la moartea victimei. Deși nu a dorit în mod direct moartea victimei, a prevăzut și a acceptat rezultatul final (lăsând-o în stare de inconștiență afară, pe o temperatură scăzută, victima poate face hipotermie și muri).*

b. Culpă: Fapta este săvârșită din culpă când făptuitorul:

➤ prevede rezultatul faptei sale, dar nu-l acceptă, socotind fără temeii că el nu se va produce (culpă cu prevedere sau imprudență)

⁶ Art. 16 din Codul Penal, Partea generală, Titlul II - Infracțiunea.

Exemplu: Un conducător auto circulă cu viteză foarte mare pe un drum public. Își dă seama că depășind limita de viteză legală poate produce un accident și prejudicia pe un altul, dar speră, fără temeii, superficial, că accidentul nu se va produce.

➤ nu prevede rezultatul faptei sale, deși trebuia și putea să îl prevadă (culpă din neprevădere sau neglijență)

Exemplu: O persoană care are un copil mic uită anumite medicamente într-un loc aflat la îndemâna copilului. Copilul înghite aceste medicamente, lucru care conduce la rănirea acestuia. În acest caz, persoana nu prevede rezultatul, deși trebuia și putea să-l prevadă.

c. Intenție depășită:

Există intenție depășită când fapta constând într-o acțiune sau inacțiune intenționată produce un rezultat mai grav, care se datorează culpei făptuitorului.

Exemplu: O persoană lovește victima cu un pumn în zona feței, iar aceasta din urma se dezzechilibrează și se lovește cu capul de asfalt. În urma cazăturii și a loviturii la cap, victima decedează. Chiar dacă atacatorul nu a dorit să-și ucidă victima, acesta va fi tras la răspundere pentru infracțiunea de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte.

Nota bene!

- ✓ **Fapta constând într-o acțiune sau inacțiune constituie infracțiune când este săvârșită cu intenție.**
- ✓ **Fapta comisă din culpă constituie infracțiune numai când legea o prevede în mod expres.**

Caracterul nejustificat al faptei presupune că fapta a fost comisă fără a exista una din cauzele justificative prevăzute în mod expres în Codul penal⁷, și care, dacă ar fi existat, ar fi înlăturat caracterul penal al faptei. Aceste cauze justificative se referă la: legitima apărare⁸, starea de necesitate⁹, exercitarea unui drept sau îndeplinirea unei obligații¹⁰ și consimțământul persoanei vătămată¹¹.

Imputabilitatea presupune existența concomitentă a condițiilor prevăzute în art. 24-31 din Codul Penal, respectiv: a) făptuitorul să nu fi fost constrâns fizic sau moral, b) făptuitorul trebuie să fi avut reprezentarea clară a acțiunilor/inacțiunilor sale și c) făptuitorul să fi avut cunoștință de caracterul ilegal al faptei în momentul comiterii acesteia. Cu alte cuvinte, dacă fapta a fost săvârșită prin constrângere fizică¹² sau morală¹³, sau dacă a avut la bază un exces neimputabil¹⁴ sau un caz fortuit¹⁵, de către un minor¹⁶, de o persoană iresponsabilă¹⁷, intoxicată¹⁸ sau aflată în eroare¹⁹, această faptă nu constituie infracțiune²⁰

⁷ Art. 18-22 din Codul Penal, Partea generală, Titlul II - Infracțiunea;

⁸ Art. 19 din Codul Penal, Partea generală, Titlul II - Infracțiunea;

⁹ Art. 20 din Codul Penal, Partea generală, Titlul II - Infracțiunea;

¹⁰ Art. 21 din Codul Penal, Partea generală, Titlul II - Infracțiunea;

¹¹ Art. 22 din Codul Penal, Partea generală, Titlul II - Infracțiunea;

¹² Art. 24 din Codul Penal, Partea generală, Titlul II - Infracțiunea;

¹³ Art. 25 din Codul Penal, Partea generală, Titlul II - Infracțiunea;

¹⁴ Art. 26 din Codul Penal, Partea generală, Titlul II - Infracțiunea;

¹⁵ Art. 31 din Codul Penal, Partea generală, Titlul II - Infracțiunea;

¹⁶ Art. 27 din Codul Penal, Partea generală, Titlul II - Infracțiunea;

¹⁷ Art. 28 din Codul Penal, Partea generală, Titlul II - Infracțiunea;

¹⁸ Art. 29 din Codul Penal, Partea generală, Titlul II - Infracțiunea;

¹⁹ Art. 30 din Codul Penal, Partea generală, Titlul II - Infracțiunea;

²⁰ Art. 23 din Codul Penal, Partea generală, Titlul II - Infracțiunea;

3.2. Elementele definiției ale unei fapte de corupție

O faptă de corupție are următoarele elemente definiției:

- existența unui „funcționar public” ori a unor terți care se află în relație cu acesta;
- existența unui „act” ori a unui potențial act ce intră în atribuțiile de serviciu ale funcționarului și cu privire la rezolvarea căruia este interesată o persoană;
- scopul faptei să fie acela de a obține sau de a oferi un “folos ilegal, material sau nematerial” (sume de bani, bunuri, cadouri, servicii sau orice alte foloase) de către sau către funcționar ori cel care se află în relație cu el, în schimbul nerespectării atribuțiilor de serviciu de către respectivul funcționar.

3.3. Definiție „funcționar public” în accepțiunea Codului Penal²¹

Funcționar public, în sensul legii penale, este persoana care, cu titlu permanent sau temporar, cu sau fără o remunerație:

- ✓ exercită atribuții și responsabilități, stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor puterii legislative, executive sau judecătorești;
- ✓ exercită o funcție de demnitate publică sau o funcție publică de orice natură;
- ✓ exercită, singură sau împreună cu alte persoane, în cadrul unei regii autonome, al altui operator economic sau al unei persoane juridice cu capital integral sau majoritar de stat, atribuții legate de realizarea obiectului de activitate al acesteia.

De asemenea, este considerată funcționar public, în sensul legii penale, persoana care exercită un serviciu de interes public pentru care

²¹ Definiția “Funcționarului public” este prevăzută la articolul 175, Titlul X “Înțelesul unor termeni sau expresii în legea penală” din Legea nr.286/2009 privind Codul Penal, cu modificările și completările ulterioare.

a fost investită de autoritățile publice sau care este supusă controlului ori supravegherii acestora cu privire la îndeplinirea respectivului serviciu public²².

Nota bene! Noțiunea de funcționar public din dreptul penal nu este aceeași cu cea de funcționar din dreptul administrativ. Noțiunile de funcționar public și funcționar au un înțeles mai extins în dreptul penal decât în cel administrativ.

3.4. Infrațiunile de corupție

3.4.1. Luarea de mită²³

Definiție: Fapta funcționarului public care, direct ori indirect, pentru sine sau pentru altul, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase, în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri (alin. (1), art. 289).

Pedepse: se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică ori de a exercita profesia sau activitatea în executarea căreia a săvârșit fapta. (alin. 1, art. 289)

Condiții speciale: Fapta prevăzută mai sus, săvârșită de una dintre persoanele care exercită un serviciu de interes public în înțelesul alin. (2), art. 175 Cod Penal, constituie infracțiune numai când este comisă în legătură cu neîndeplinirea, întârzierea îndeplinirii unui act privitor la îndatoririle sale legale sau în legătură cu efectuarea unui act contrar acestor îndatoriri (alin 2, art. 289).

Măsurile de siguranță: Banii, valorile sau orice alte bunuri primite sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.

²² Art. 175, alin. (2) Cod Penal.

²³ Infracțiunea de luare de mită este prevăzută la articolul 289, Titlul V- Infracțiuni de corupție și de serviciu, Capitolul I - Infracțiuni de corupție din Legea nr.286/2009 privind Codul Penal, cu modificările și completările ulterioare.

Conform textului legal, această infracțiune se poate săvârși în trei modalități:

1. **pretinderea** - presupune solicitarea expresă a funcționarului public, direct sau indirect (chiar și prin modalități codificate de exprimare verbală sau non verbal, dar care să fie înțelese neechivoc de către mituitor), pentru sine sau pentru altul, de bani sau alte foloase necuvenite;

2. **primirea** - presupune inițiativa mituitorului de a remite direct sau indirect bani sau alte foloase necuvenite funcționarului public; re-miterea se poate face în orice modalitate, prin oferire directă a mitei, prin tranzacții bancare, chiar și prin modalități disimulate (încheierea de contracte fictive de vânzare sau consultanță, sponsorizări, donații etc);

3. **acceptarea** unei promisiuni de bani sau alte foloase necuvenite - se referă la un acord explicit sau tacit (însă irefutabil) al funcționarului public în raport cu o ofertă directă sau indirectă de mită făcută de către mituitor.

Fapta de luare de mită, indiferent de cele trei modalități în care poate fi comisă, trebuie să fie săvârșită în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea sau întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle de serviciu sau în legătură cu îndeplinire unui act contrar acestor îndatoriri. În doctrină²⁴ s-a explicat că *îndeplinirea* presupune exercitarea legală a atribuțiilor de serviciu; *a nu îndeplini* înseamnă că funcționarul, deși avea obligația să îndeplinească un act ce intră în îndatoririle sale, în schimbul mitei nu va îndeplini acel act; *întârzierea îndeplinirii* presupune că funcționarul, în mod deliberat și în schimbul mitei urmează să tergiverseze exercitarea unei atribuții de serviciu și care trebuia îndeplinită la un moment anterior; *urgentarea îndeplinirii* înseamnă că funcționarul, în schimbul mitei, va exercita o atribuție de serviciu mai devreme decât trebuia; *executarea unui act contrar* îndatoririlor de serviciu presupune încălcarea sarcinilor de serviciu.

²⁴ Bogdan/Șerban, Penal special 2, p.271

Nota bene! Infracțiune de luare de mită se consideră săvârșită chiar dacă funcționarul public, după ce a pretins/primit/acceptat o promisiune de foloase necuvenite, nu execută/nu își îndeplinește promisiunea sau nu satisface pretențiile mituitorului.

Nota bene! Obiectul luării de mită poate consta în sume de bani (lei sau valută, numerar sau virament bancar), bunuri corporale sau incorporeale, orice alte foloase patrimoniale sau nepatrimoniale, prestări servicii, favoruri de natură sexuală, etc.

Nota bene! Legiuitorul nu precizează o anumită valoare sau vreo valoare minimă pe care trebuie să o aibă mita. Legea nu distinge între daruri cu valoare mică sau simbolică, acestea constituie mită dacă au fost oferite în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea sau întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri.

Nota bene! Bunurile sau foloasele nu trebuie să fie individualizate explicit de către mituitor (de exemplu mituitorul poate face o afirmație că *va fi atent cu funcționarul, nu va rămâne dator*), însă trebuie să fie determinabile.

Nota bene! Un folos necuvenit constă într-un folos care din punct de vedere legal nu este datorat și care are caracter de plată sau răsplată. Bani sau foloasele sunt considerate necuvenite nu numai atunci când pentru îndeplinirea unui act gratuit se pretinde sau se primește retribuție, ci și atunci când se primește ceva peste ceea ce este legal datorat sau se acceptă o promisiune care depășește ceea ce legal se datorează²⁵.

3.4.2. Darea de mită²⁶

Definiție: Promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase, în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea

²⁵ Curtea constituțională, DCCC nr. 297/2017, www.ccr.ro

²⁶ Infracțiunea de dare de mită este prevăzută la articolul 290, Titlul V- Infracțiuni de corupție și de servicii, Capitolul I - Infracțiuni de corupție din Legea nr.286/2009 privind Codul Penal, cu modificările și completările ulterioare.

îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri (respectiv în condițiile arătate în art. 289²⁷)

Pedeapsa: Fapta se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

Cauze de nepedepsire:

1. Fapta nu constituie infracțiune atunci când mituitorul a fost constrâns prin orice mijloace de către cel care a luat mita.

2. Mituitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta.

*Banii, valorile sau orice alte bunuri date se restituie persoanei care le-a dat, dacă acestea au fost date în cazul prevăzut la 1 sau date după denunțul prevăzut la 2.

Măsuri de siguranță: Banii, valorile sau orice alte bunuri oferite sau date sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.

²⁷ A se vedea explicațiile date la infracțiunea de luare de mită.

Practică judiciară:

1. În fapt, inculpatul, în calitate de persoană însărcinată cu atribuții de serviciu în legătură cu activitatea de îndrumare și supraveghere a executării obligației de a presta muncă neremunerată în folosul comunității, în calitate de supraveghetor al unei persoane care avea obligația de a presta muncă neremunerată în folosul comunității în cadrul Direcției Județene pentru Sport și Tineret Galați, i-a solicitat acesteia suma de 200 euro pentru a nu efectua munca neremunerată în folosul comunității, pentru a-i semna pontajele și pentru ca, la final, să-i elibereze o adeverință care să ateste, în fals, cum că ar fi efectuat această activitate.

2. În perioada 2008 - 2010, în 4 rânduri, inculpatul H.I., în calitate de primar al comunei Prundeni, a pretins și primit de la reprezentantul unei societăți din mun. București, cu titlu de mită, suma totală de 17.730 de lei în legătură cu îndeplinirea unor acte care intrau în îndatoririle sale de serviciu, referitor la încheierea și executarea unor contracte de achiziție la nivelul localității Prundeni; În cursul anului 2012, în aceeași calitate, inculpatul H.I. a pretins și primit de la administratorul unei societăți din municipiul Ploiești, cu titlu de mită, suma de 12.000 de lei în legătură cu îndeplinirea unor acte care intrau în îndatoririle sale de serviciu, referitor la încheierea și executarea unor contracte de achiziție la nivelul localității Prundeni, iar pentru justificarea sumei respective a încheiat, în fals, un contract de prestări servicii între societatea respectivă și o societate pe care o administrează în fapt, precum și documente de plată aferente acestuia;

3. În fapt, în urma probatoriului administrat, a rezultat faptul că, la data de 1 octombrie 2020, inculpata, în calitate de funcționar public al unei primării din județul Galați, a pretins și primit direct, pentru sine, suma de 400 de lei de la un martorul denunțator, în legătură cu îndeplinirea îndatoririlor sale de serviciu, respectiv eliberarea unui certificat de naștere pentru fiul martorului denunțator.

4. În perioada 2018 - 2020, șeful unui serviciu din cadrul Instituției Prefectului, având și calitatea de membru în comisia județeană de fond funciar, a pretins suma de 1.000 euro și o suprafață de teren de 2.000 mp, situată în intravilanul municipiului Drobeta Turnu-Severin. Respectivul funcționar public a promis denunțatorului că, în schimbul

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Instrumente Structurale
2014-2020

banilor și a terenului, îi va facilita emiterea titlului de proprietate pentru o suprafață de teren de 5.000 mp, dobândită în baza unei hotărâri judecătorești. Astfel, în cursul anului 2018, funcționarul public a primit de la denunțator suma de 1.000 Euro, iar în cursul lunii iunie 2020, a primit, cu titlu de mită, o suprafață de 1.000 mp (din cei 2.000 mp pretinși), în baza unui contract de vânzare-cumpărare autentificat la notarul public, desi, în realitate, nu a remis denunțatorului prețul menționat în contract. Cei doi funcționari publici sunt cercetați pentru săvârșirea infracțiunilor de luare de mită și trafic de influență.

5. În fapt, s-a reținut că în luna martie 2020, inculpatul, în calitate de funcționar public în cadrul Direcției Regionale Drumuri și Poduri Cluj - Secția Drumuri Naționale Alba, a solicitat și primit, printr-un intermediar, de la administratorul unei societăți comerciale, care se ocupă cu exploatare masă lemnoasă, suma de 8.000 lei. Mita a fost oferită funcționarului pentru a efectua un act în legătură cu atribuțiile sale de serviciu, respectiv a dispus efectuarea dezapezirii pe un sector de drum închis circulației rutiere (un sector de drum pe drumul cunoscut sub denumirea „Transalpina”), facilitând transportul de material lemnos pe acel sector de drum.

6. Din cercetări a rezultat faptul că în intervalul 05 - 14.03.2018, inculpatul funcționar public, angajat al S.C. Sala Polivalentă SA Cluj-Napoca (cu atribuții în supravegherea îndeplinirii obligațiilor de prestare a muncii neremunerate în folosul comunității), a primit de 3 ori câte 50 de lei de la cel de-al doilea inculpat, care fusese condamnat prin sentința penală nr. 1439/2017 a Judecătoriei Cluj-Napoca, la pedeapsa de 2 ani și 2 luni de închisoare, cu suspendarea executării sub supraveghere pe un termen de 3 ani și prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității pe o perioadă de 60 de zile, pentru a permite acestuia să plece de la locul de muncă și să se prezente ca prezent în fișa de prezență, respectiv să nu sesizeze organele de control din cadrul Primăriei municipiului Cluj-Napoca sau Serviciul de Probațiune Cluj.

7. Un funcționar A.N.A.F. a pretins și primit sumele de 8000 lei și 750 lei de la persoana denunțătoare pentru a șterge unele datorii privind plata impozitelor unor societăți comerciale.

3.4.3. Traficul de influență²⁸

Definiție: Pretinderea, primirea ori acceptarea promisiunii de bani sau alte foloase, direct sau indirect, pentru sine sau pentru altul, săvârșită de către o persoană care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public și care promite că îl va determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri (alin.(1), art. 291, Cod Penal).

Pedeapsa: Fapta se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani (alin.(1), art. 291, Cod Penal).

Măsuri de siguranță: Bani, valorile sau orice alte bunuri permise sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent (alin.(2), art. 291, Cod Penal).

Nota bene! Referitor la infracțiunile de luare de mită și de trafic de influență, prevederile Codului penal se completează cu dispozițiile art. 7 din Legea nr. 78/2000, care incriminează ca variante agravante săvârșirea faptelor de către o persoană care:

- ✓ exercită o funcție de demnitate publică;
- ✓ este judecător sau procuror;
- ✓ este organ de cercetare penală sau are atribuții de constatare ori de sancționare a contravențiilor;
- ✓ este una dintre persoanele prevăzute la art. 293 din Codul penal.

În cazul acestor categorii de funcționari, limitele pedepselor prevăzute la art. 289 sau 291 din Codul penal se majorează cu o treime.

De reținut este că fapta de trafic de influență se consideră săvârșită în momentul în care traficantul pretinde, primește sau acceptă promisiunea de bani sau alte foloase, direct sau indirect, pentru sine sau

²⁸ Infracțiunea de trafic de influență este prevăzută la articolul 291, Titlul V Infracțiuni de corupție și de serviciu Capitolul I Infracțiuni de corupție din Legea nr.286/2009 privind Codul Penal, cu modificările și completările ulterioare.

pentru altul, în schimbul promisiunii ca va interveni pe lângă un funcționar public, pentru a-l determina pe acesta din urmă să-și îndeplinească, să nu-și îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce face parte din îndatoririle sale de serviciu sau să efectueze un act contrar acestor îndatoriri. Pentru legiuitor nu are relevanță dacă traficantul are sau nu are în realitate influență asupra aceluia funcționar, dacă îl cunoaște sau nu pe acesta, dacă traficantul face sau nu intervenția asupra funcționarului, sau, în cazul în care intervine asupra funcționarului, dacă funcționarul dă sau nu curs propunerii traficantului de influență. Infracțiunea de trafic de influență, precum și cea de cumpărare de influență, se consideră săvârșite în momentul în care traficantul de influență, respectiv cumpărătorul de influență, se pun de acord în privința unei viitoare influențări a unui funcționar public în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu.

Mai mult, potrivit Deciziei nr. 676 din 2013 a ÎCCJ - Secția penală, s-a reținut că „prin expresia <<lasă să creadă că are influență>> se înțelege în genere că o persoană are trecere pe lângă un funcționar sau alt salariat ori că ea nu dezmente afirmațiile altora cu privire la existența acesteia. Existența infracțiunii de trafic de influență nu presupune o influență reală a inculpatului asupra unui funcționar pentru a-l determina să facă ori să nu facă un act ce intră în atribuțiile sale de serviciu, însă este necesar ca influența pe care o are sau lasă să creadă că o are făptuitorul să privească un funcționar determinat sau indicat generic de natura influenței ce urma să fie exercitată, care are atribuții în îndeplinirea actului pentru care făptuitorul a primit sau a pretins bani sau alte foloase.”

3.4.4. Cumpărarea de influență²⁹

Definiție: Promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase, pentru sine sau pentru altul, direct ori indirect, unei persoane care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public, pentru a-l determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în

²⁹ Infracțiunea de cumpărare de influență este prevăzută la articolul 292, Titlul V Infracțiuni de corupție și de serviciu Capitolul I Infracțiuni de corupție din Legea nr.286/2009 privind Codul Penal, cu modificările și completările ulterioare.

îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri (alin. (1), art. 292 Cod Penal).

Pedeapsa: Fapta se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi (alin. (1), art. 292 Cod Penal).

Cauza de nepedepsire: Făptuitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta (alin. (2), art. 292 Cod Penal).

Măsuri de siguranță:

1. Banii, valorile sau orice alte bunuri se restituie persoanei care le-a dat, dacă au fost date după denunțul prevăzut mai sus (alin. (3), art. 292, Cod Penal).

2. Banii, valorile sau orice alte bunuri date sau oferite sunt supuse confiscării, iar dacă acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent (alin. (3), art. 292, Cod Penal).

Practică judiciară:

1. *În fapt, în perioada cuprinsă între sfârșitul lunii februarie și începutul lunii aprilie 2021, inculpatul a pretins și primit de la o persoană, denunțator în cauză, în mai multe tranșe și în baza aceleiași rezoluții infracționale, suma de 6.000 euro, promițându-i că va interveni pe lângă funcționari de la Direcția Fond Locativ din cadrul Direcției de Administrare a Patrimoniului Public și Privat a Primăriei Municipiului Iași, care să-i faciliteze atribuirea unei locuințe sociale din fondul UAT Municipiul Iași și, de asemenea, a pretins aceleiași persoane, în aceeași perioadă, suma de 1.500 euro, bani pe care i-a și primit, pentru a interveni pe lângă funcționarii competenți din cadrul Primăriei Iași care să radieze sancțiunile contravenționale aplicate denunțatorului din baza de date a Primăriei Municipiului Iași.*

2. *În fapt, un inculpat, funcționar în cadrul Primăriei Municipiului Pașcani din județul Iași, a pretins și a primit de la un număr de opt persoane suma totală de 20.600 de euro și 35.400 de lei, lăsând să se creadă că are influență asupra unor funcționari din cadrul Primăriei Municipiului Pașcani și promițându-le că în schimbul sumelor de bani îi va determina pe aceștia să le rezolve diverse solicitări (angajări în*

cadrul Primăriei Pașcani, obținerea unor autorizații de construire, certificate de urbanism și avize pentru branșarea la rețeaua de utilități)

3. În cursul anului 2019, o persoană, denunțatoare în cauză, a depus un dosar în vederea atribuirii unei locuințe sociale la S.C. Urbana S.A. Sibiu. Ulterior, în data de 02.11.2021, aceasta a fost contactată, prin intermediul aplicației de WhatsApp, de către un bărbat, consilier juridic în cadrul societății menționate, sub pretextul completării acestui dosar. Denunțatoarea s-a conformat solicitării funcționarului public și s-a întâlnit cu acesta, inițial, în data de 02.11.2021 și, apoi, în data de 03.11.2021, iar cadrul discuțiilor purtate, consilierul juridic a precizat că, în schimbul sumei de 200 de euro primită cu titlu de mită, ar putea să își exercite atribuțiile sale de serviciu în legătură cu atribuirea unor locuințe sociale astfel încât să o favorizeze în acest sens. Ulterior, consilierul juridic a mai solicitat plata sumei de 1.000 de euro, cu titlu de preț al influenței, asigurând-o pe denunțatoare că, în schimbul acestei sume de bani, va interveni pe lângă ceilalți doi funcționari din cadrul Urbana S.A. Sibiu care fac parte din comisia de atribuire a locuințelor sociale din municipiul Sibiu, care i-ar fi cunoscuți lui și pe care i-ar determina să o favorizeze pe aceasta.

4. Inculpatul, persoană fără calitate specială, în schimbul sumelor de 1.500 euro și 2.500 lei, a promis persoanei denunțatoare că va interveni pe lângă un funcționar din cadrul Primăriei municipiului Iași, asupra căruia ar avea influență și căruia îi va remite suma de 1.500 euro, în scopul efectuării demersurilor necesare pentru emiterea avizului favorabil cu privire la recepția unor lucrări de construcții.

5. Astfel, în perioada august 2017-iulie 2018, în baza aceleiași rezoluții infracționale, inculpatul a pretins și primit diferite sume de bani (în total suma de 8.624 lei), de la mai multe persoane, lăsându-le să creadă că are influență asupra unor funcționari publici din cadrul Instituției Prefectului, promițând că îi va determina să îndeplinească un act ce intră în îndatoririle de serviciu ale acestora, respectiv să programeze mai devreme la susținerea probei teoretice pentru obținerea permisului de conducere și să furnizeze variantele corecte la proba teoretică. Același lucru l-a motivat și cu referire la funcționari din cadrul Primăriei Municipiului Baia Mare, promițând că îi va determina pe aceștia să îndeplinească acte ce intră în îndatoririle lor de serviciu, respectiv să atribuie o locuință socială. Totodată, sub pretextul că are influență pe lângă medici din cadrul Spitalului Județean de Urgență

„Dr. Constantin Oprîș” Baia Mare, a promis că îi va determina să angajeze pe fiica unei persoane denunțatoare la acest spital.

6. *Fapta inculpatului D.D. care a promis remiterea sumei de 20.000 euro unui polițist de frontieră pentru ca, în schimbul acestei sume de bani, acesta din urmă, prin influența pe care o avea asupra unui lucrător vamal cu care își desfășura activitatea în P.T.F. Moravița, să procedeze la identificarea unui lucrător vamal care să accepte încălcarea atribuțiilor de serviciu și implementarea în fals în evidențele sistemului informatic vamal a unei operațiuni de export, fără ca bunurile înscrise în documentele vamale ce urmau să fie utilizate în acest scop să părăsească teritoriul României.*

7. *Fapta de a promite și se a da sume de bani unui consilier al vicepreședintelui unei instituții publice care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra funcționarilor publici din cadrul instituției, pentru a-i determina să facă sau să nu facă acte ce intră în atribuțiile lor de serviciu privitoare la monitorizarea modului în care sunt respectate clauzele unui contract de privatizare.*

3.5. Obligația funcționarilor de a sesiza faptele penale

Lucrătorii din sistemul public au obligația de a sesiza organele de urmărire penală competente ori de câte ori iau la cunoștință de fapte prevăzute de legea penală în legătură cu serviciul în cadrul căruia își îndeplinesc sarcinile, de îndată ce aceștia iau cunoștință de comiterea faptei respective. Această obligație este statuată prin dispozițiile art. 267 din Codul penal, articol care prevede infracțiunea de omisiunea sesizării.

3.5.1. Omisiunea sesizării³⁰

Definiție: Funcționarul public care, luând cunoștință de săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală în legătură cu serviciul în cadrul

³⁰ Infracțiunea de omisiunea sesizării este prevăzută la articolul 267, Titlul IV Infracțiuni contra înfăptuirii justiției din Legea nr.286/2009 privind Codul Penal, cu modificările și completările ulterioare.

căruia își îndeplinește sarcinile, omite sesizarea de îndată a organelor de urmărire penală.

Pedeapsa: Fapta se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă. (art. 267 Cod Penal). Când fapta este săvârșită din culpă, pedeapsa este închisoarea de la 3 luni la un an sau amenda.

Obligația de sesizare sus-menționată revine oricărui funcționar public, indiferent de modalitatea prin care acesta a luat cunoștință despre fapta respectivă. De asemenea, legea nu cere ca funcționarul să cunoască pe acela ce a comis fapta prevăzută de legea penală, sesizarea organelor judiciare e suficient să privească doar fapta săvârșită. Cu toate acestea, o sesizare incompletă în conținut, cu omisiuni esențiale intenționate sau cu informații false, echivalează cu o lipsă de sesizare, sau chiar cu o inducere în eroare a organelor de urmărire penală³¹.

Cu alte cuvinte, în momentul în care un funcționar public află, prin orice mijloace, de o faptă prevăzută de legea penală în legătură cu serviciul în cadrul căruia își îndeplinește sarcinile profesionale, indiferent dacă are cunoștință sau nu de cine a săvârșit această faptă, el trebuie să acționeze cu promptitudine, prin aducerea de îndată la cunoștința organelor abilitate a tuturor informațiilor de care are el cunoștință, de modalitatea în care a aflat și să indice documente, înscrisuri sau orice alte mijloace din care rezultă comiterea faptei penale sau care vine în sprijinul dovedirii acesteia.

În sensul legii penale, poate fi vorba de o faptă penală comisă de un funcționar public din aceeași instituție (birou, serviciu, departament, etc) ori de o infracțiune săvârșită de o persoană din afara instituției respective (dintr-o altă instituție, din mediul privat sau poate fi un cetățean de rând care are un interes), și care are consecințe asupra activității instituției din care face parte funcționarul care omite sesizarea (de exemplu poate fi vorba despre o faptă de trafic de influență).

În cazul în care un funcționar a sprijinit sau a facilitat prin orice metodă săvârșirea respectivei fapte penale, acesta nu se poate prevala de această prevedere pentru a sesiza ulterior fapta și de a scăpa astfel

³¹ Infracțiunea de inducere în eroare a organelor judiciare este prevăzută la articolul 268, Titlul IV Infracțiuni contra înfăptuirii justiției din Legea nr.286/2009 privind Codul Penal, cu modificările și completările ulterioare.

de pedeapsa care i se poate aplica pentru coautorat, complicitate sau instigare.

Dacă mai mulți funcționari publici nu-și îndeplinesc această obligație, fiecare din ei săvârșește distinct infracțiunea în calitate de autor.

În situația în care un funcționar public, luând cunoștință de săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală în legătură cu serviciul în cadrul căruia își desfășoară activitatea, solicită sume de bani de la cel care a săvârșit-o pentru a nu-l denunța, vor exista două infracțiuni în concurs, respectiv infracțiunea de șantaj (art. 207 alin. 2-3 Cod penal) și infracțiunea de omisiunea sesizării organelor judiciare. În acest caz, este vorba de două infracțiuni distincte care s-au săvârșit în momente diferite.

Practică judiciară

1. *Inculpatul S.A., în calitate de funcționar în cadrul Registrului Auto Român, când inculpații P.M. și H.R.G. s-au prezentat la reprezentanța R.A.R. în vederea omologării unui autoturism, a verificat acest autoturism în baza de date - deși nu era abilitat să aibă acces la această bază de date și, deși a constatat că autoturismul figurează ca fiind furat din străinătate, nu a anunțat organele de poliție.*

2. *Fapta comisă de inculpat care, după ce a primit de la denunțatoare un plic cu suma de 500 euro, pe care l-a remis inculpatului P.M., ulterior afând că această sumă de bani reprezenta costul traficării influenței de către P.M., de teamă nu a denunțat fapta superiorului său sau organelor competente, deși avea această obligație.*

3. *Fapta inculpatului care, în calitate de funcționar public, cu atribuții de contrpl, inspector de specialitate în cadrul D.G.F.P., a pretins și primit de la denunțător servicii și folose materiale - reparații la autovehicul proprietate personală, pentru a propune rambursarea TVA solicitată, constituie infracțiunea de luare de mită în concurs cu infracțiunea de omisiunea sesizării constând în aceea că, în cursul controlului efectuat a constatat, în urma verificărilor, acte de evaziune fiscală și nu a sesizat de îndată organul competent.*

4. *Fapta funcționarului public din cadrul Direcției generale de asistență socială și protecția copilului care, luând cunoștință de săvârșirea unor acte de violență de către un asistent maternal asupra minorului aflat în grija sa - asistent maternal a cărui activitate este evaluată și monitorizată de direcție, omite sesizarea de îndată a organelor de urmărire penală.*

5. *Faptele celor doi inculpați, care aflându-se în control la bordul unei nave sub pavilion maltez, acostată în Portul Constanța, în timp ce asistau la primirea, cu titlu de mită, de către alți membri ai echipei de control din care făceau parte a mai multor cartușe de țigări de la reprezentanții navei străine, au omis să sesizeze de îndată organele de urmărire penală.*

3.5.2. Sesizările făcute de persoane cu funcții de conducere și de alte persoane

Din articolul 291 al Codului de procedură penală rezultă obligația persoanelor care au funcții de conducere în cadrul unei autorități a administrației publice sau în cadrul altor autorități publice, instituții publice ori al altor persoane juridice de drept public, precum și a oricărei persoane cu atribuții de control, și care, în exercitarea atribuțiilor lor, au luat cunoștință de săvârșirea unei infracțiuni pentru care acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu, de a sesizeza de îndată organul de urmărire penală și să ia măsuri pentru ca urmele infracțiunii, corpurile delictive și orice alte mijloace de probă să nu dispară. Totodată, orice persoană care exercită un serviciu de interes public pentru care a fost investită de autoritățile publice sau care este supusă controlului ori supravegherii acestora cu privire la îndeplinirea respectivului serviciu de interes public, care în exercitarea atribuțiilor sale a luat cunoștință de săvârșirea unei infracțiuni pentru care acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu, este obligată să sesizeze de îndată organul de urmărire penală.

Obligația persoanelor cu atribuții de control de a înștiința organele de urmărire penală sau, după caz, organele de constatare a săvârșirii infracțiunilor, abilitate de lege, cu privire la orice date din care rezultă indicii că s-a efectuat o operațiune sau un act ilicit ce poate atrage răspunderea penală, este reglementată și de art. 23 alin. 1 din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor

de corupție, cu modificările și completările ulterioare. În acest sens, în cursul efectuării actului de control, persoanele cu atribuții de control vor lua măsuri pentru asigurarea și conservarea urmelor infracțiunii, a corpurilor delictive și a oricăror mijloace de probă ce pot servi organelor de urmărire penală.

În conformitate cu prevederile art. 25 din Legea nr. 78/2000, îndeplinirea cu bună-credință a obligației de sesizare a persoanelor cu funcții de control, prevăzute la art. 23 nu constituie o încălcare a secretului profesional și nu atrage răspunderea penală, civilă sau disciplinară. Aceste dispoziții se aplică chiar dacă cercetarea sau judecarea faptelor semnalate a condus la neînceperea sau încetarea urmăririi penale ori la achitare. Neîndeplinirea cu rea-credință a obligației de sesizare a persoanelor cu funcții de conducere constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani, dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă. În cazul în care fapta sus-menționată a fost săvârșită din culpă, pedeapsa este închisoarea de la 3 luni la 2 ani sau amendă.

3.5.3. Modalități de sesizare³²

Modurile de sesizare sunt reglementate de Codul de procedură penală, articolele 288-298, din care rezultă că organul de urmărire penală poate fi sesizat prin **plângere, denunț, prin sesizări făcute de persoane cu funcții de conducere și de alte persoane sau acesta se poate sesiza din oficiu**. Totodată, când, potrivit legii, punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, la sesizarea formulată de persoana prevăzută de lege ori cu autorizarea organului prevăzut de lege, acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare în lipsa acestora.

Plângerea³³ este încunoștințarea făcută de o persoană fizică sau juridică, referitoare la o vătămare ce i s-a cauzat prin infracțiune.

Plângerea trebuie să cuprindă: numele, prenumele, codul numeric personal, calitatea și domiciliul petiționarului ori, pentru persoane juridice, denumirea, sediul, codul unic de înregistrare, codul de identificare fiscală, numărul de înmatriculare în registrul comerțului sau de

³² Codul de Procedură penală, Capitolul II - Sesizarea organelor de urmărire penală;

³³ Art. 289 din Codul de Procedură penală, Capitolul II - Sesizarea organelor de urmărire penală;

înscrisere în registrul persoanelor juridice și contul bancar, indicarea reprezentantului legal ori convențional, descrierea faptei care formează obiectul plângerii, precum și indicarea făptuitorului și a mijloacelor de probă, dacă sunt cunoscute.

Plângerea se poate face personal sau prin mandatar. Mandatul trebuie să fie special, iar procura rămâne atașată plângerii.

Dacă este făcută în scris, plângerea trebuie semnată de persoana vătămată sau de mandatar.

Plângerea în formă electronică îndeplinește condițiile de formă numai dacă este certificată prin semnătură electronică, în conformitate cu prevederile legale.

Denunțul³⁴ este încunoștințarea făcută de către o persoană fizică sau juridică despre săvârșirea unei infracțiuni.

Spre deosebire de plângere, denunțul se poate face numai personal.

Sesizările făcute de persoane cu funcții de conducere și de alte persoane³⁵

Orice persoană cu funcție de conducere în cadrul unei autorități a administrației publice sau în cadrul altor autorități publice, instituții publice ori al altor persoane juridice de drept public, precum și orice persoană cu atribuții de control, care, în exercitarea atribuțiilor lor, au luat cunoștință de săvârșirea unei infracțiuni pentru care acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu, sunt obligate să sesizeze de îndată organul de urmărire penală și să ia măsuri pentru ca urmele infracțiunii, corpurile delictive și orice alte mijloace de probă să nu dispară.

Orice persoană care exercită un serviciu de interes public pentru care a fost investită de autoritățile publice sau care este supusă controlului ori supravegherii acestora cu privire la îndeplinirea respectivului serviciu de interes public, care în exercitarea atribuțiilor sale a luat

³⁴ Art. 290 din Codul de Procedură penală, Capitolul II - Sesizarea organelor de urmărire penală;

³⁵ Art. 291 din Codul de Procedură penală, Capitolul II - Sesizarea organelor de urmărire penală;

cuoștință de săvârșirea unei infracțiuni pentru care acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu, este obligată să sesizeze de îndată organul de urmărire penală.

Sesizarea din oficiu³⁶

Organul de urmărire penală se sesizează din oficiu dacă află că s-a săvârșit o infracțiune pe orice altă cale decât cele prevăzute la art. 289-291 și încheie un proces-verbal în acest sens.

4. Conflictul de interese

4.1. Definiție:

Deși conflictul de interese are multiple definiții (în funcție de domeniul în care se aplică), nu există însă, în acest moment, o definiție unică; conflictul de interese este definit, în general ca o instituție juridică complexă ce reunește atât norme de drept penal, cât și de drept administrativ. Conflictul de interese se referă la situația în care o persoană este implicată în mai multe interese (financiare sau de altă natură) ce pot corupe sau afecta major luarea deciziilor corecte și imparțiale (de către acea persoană sau organizație). Totuși, prezența unui conflict de interese nu duce automat la fapte de corupție sau la luarea unor decizii incorecte. Prin urmare, un conflict de interese poate fi descoperit și reglementat înaintea apariției unui act de corupție.

4.2. Tipuri de conflicte de interese

4.2.1. Conflictul de interese potențial

Conflictul de interese potențial apare atunci când persoana cu funcție de decizie/funcționarul public are interese personale care sunt de o asemenea natură încât s-ar produce un conflict de interese dacă funcționarul ar avea atribuții oficiale în acea privință, în viitor³⁷. Interesul

³⁶ Art. 292 din Codul de Procedură penală, Capitolul II - Sesizarea organelor de urmărire penală;

³⁷ Art. 11 din Ghidul pentru rezolvarea conflictului de interese în administrația publică

personal nu influențează pe moment îndeplinirea nepărtinitoare a atribuțiilor de serviciu dar s-ar putea ca într-un anumit moment și în anumite circumstanțe viitoare să afecteze imparțialitatea exercitării atribuțiilor de serviciu. Pot fi *exemple* de astfel de conflicte: *A este arhitectul șef al orașului B, iar fratele său este directorul unei mari companii de construcții din oraș;*

4.2.2. Conflictul de interese aparent

Conflictul de interese aparent (sau perceput) apare atunci când, poate părea că interesele unui funcționar public ar putea influența în mod necorespunzător îndeplinirea sarcinilor, dar în realitate nu este așa.

Un exemplu de acest tip de conflict ar fi: *Conducătorul autorității contractante sau președintele comitetului de evaluare și conducătorul unui operator economic participant la procedură au același nume de familie.*

Conform art. 62 din Legea nr. 98/2016, autoritatea contractantă ”întreprinde orice demersuri ce se impun pentru a stabili dacă situația respectivă reprezintă o situație de conflict de interese și prezintă ofertantului aflat în respectiva situație o expunere a motivelor care, în opinia autorității contractante, sunt de natură să ducă la un conflict de

interese. În cazul prevăzut la alin. (1), autoritatea contractantă solicită candidatului/ofertantului transmiterea punctului său de vedere cu privire la respectiva situație. În cazul în care, în urma aplicării dispozițiilor alin. (1) și (2), autoritatea contractantă stabilește că există un conflict de interese, autoritatea contractantă adoptă măsurile necesare pentru eliminarea circumstanțelor care au generat conflictul de interese când le este afectată imparțialitatea, acolo unde este posibil, sau eliminarea ofertantului/candidatului aflat în relație cu persoanele cu funcție de decizie din cadrul autorității contractante”. Eliminarea ofertantului/candidatului se face așadar, doar în ultimă instanță, dacă niciun alt remediu nu a fost posibil.

4.2.3. Conflictul de interese real

Conflictul de interese real poate fi actual sau care a existat în trecut. Conflictul de interese actual apare în momentul în care oficialul este pus în situația de a lua o decizie care l-ar avantaja sau care ar avantaja un apropiat de-al său sau un partener de afaceri. În această situație, conflictul de interese este real și presupune o anumită reacție a primarului care este pus în situația de a lua o decizie care să-l avantajeze indirect. Dacă primarul ia decizia

corespunzătoare (în cazul de față acesta neputându-se suspenda din funcție, decizia corectă ar fi respingerea ofertei din cauza conflictului de interese real), conflictul de interese (real) își va găsi astfel remedii corecte. În situația contrară, în care ofertantul aflat în conflict de interese câștigă licitația și primarul semnează contractul de achiziții publice, conflictul de interese devine consumat, așa încât, instrumentele pe care le are la îndemână autoritatea contractantă pentru remedierea situației sunt: rezilierea contractului, sesizarea situației de conflict de interese organelor abilitate, orice alte măsuri în conformitate cu legea.

Conform celor menționate în Ghidul ANI, ”așteptările publicului privind conduita pe care oficialul public trebuie să o aibă variază în funcție de tipul concret de conflict de interese existent la un anumit moment. Dacă în cazul conflictului de interese potențial, conduita cerută oficialului este mai degrabă centrată pe exercitarea în mod transparent și echidistant a atribuțiilor sale, în cazul conflictului de interese real, oficialul trebuie să se abțină de la luarea oricăror decizii, informându-și superiorul ierarhic despre situația apărută. Conflictul de interese consumat apare în care oficialul nu s-a abținut de la luarea unei decizii, în ipoteza unui conflict de interese real și implică latura sancționatorie a reglementării”.

4.3. Categoriile de conflicte de interese sancționate de legislația română

4.3.1. Membrii Guvernului și alte funcții publice de autoritate din administrația publică centrală și locală

Conform art. 72 și art. 73 din Legea nr. 161/2003, persoana care exercită funcția de membru al Guvernului, secretar de stat, subsecretar de stat sau funcții asimilate acestora, prefect ori subprefect este obligată să nu emită un act administrativ sau să nu încheie un act juridic ori să nu ia sau să nu participe la luarea unei decizii în exercitarea funcției publice de autoritate, care produce un folos material pentru sine, pentru soțul său ori rudele sale de gradul I. Obligațiile prevăzute mai sus nu privesc emiterea, aprobarea sau adoptarea actelor normative.

Încălcarea obligațiilor prevăzute în art. 72 alin. (1) constituie abateri administrative, dacă nu este o faptă mai gravă, potrivit legii, iar actele administrative emise sau actele juridice încheiate prin încălcarea obligațiilor prevăzute în art. 72 alin. (1) sunt lovite de nulitate absolută.

Exemplu: X este secretar de stat în cadrul ministerului Y și, în exercitarea funcției, a semnat un contract de prestări servicii cu o societate comercială în cadrul căreia soția sa deține funcția de director.

4.3.2. Aleșii locali

Conform art. 75 din Legea nr. 393/2004, aleșii locali au un interes personal într-o anumită problemă, dacă au posibilitatea să anticipeze că o decizie a autorității publice din care fac parte ar putea genera un beneficiu sau un dezavantaj pentru:

- propria persoană;
- soț, soție, rude sau afini până la gradul al doilea inclusiv;
- orice persoană fizică sau juridică cu care au o relație de angajament, indiferent de natura acestuia;
- societate comercială la care dețin calitatea de asociat unic, funcția de administrator sau de la care obțin venituri;
- altă autoritate din care fac parte;
- orice persoană fizică sau juridică, alta decât autoritatea din care fac parte, care a făcut o plată către aceștia sau a efectuat orice fel de cheltuieli ale acestora; - o asociație sau fundație din care fac parte.

Potrivit art. 4 din aceeași lege, aleșii locali sunt obligați să menționeze expres situațiile în care interesele lor personale contravin intereselor generale. În cazurile în care interesul personal nu are caracter patrimonial, consiliile locale pot permite participarea la vot a consilierului.

4.3.3. Președinții și vicepreședinții consiliilor județene

Președinților și vicepreședinților de consilii județene li se interzice, conform reglementărilor Legii nr.161/2003, art. 77, coroborat cu art. 47 din Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale, să ia parte la deliberarea și adoptarea hotărârilor în care au un interes patrimonial față de problema supusă dezbaterii. Interesul poate fi personal sau prin soție/soț, afini sau rude de până la gradul al patrulea inclusiv. Hotărârile adoptate prin încălcarea acestei prevederi sunt nule de drept. Nulitatea se constată de către instanța de contencios administrativ. Acțiunea poate fi introdusă de orice persoană interesată.

4.3.4. Consilierii județeni

Art. 77 din Legea nr. 161/2003, coroborat cu art. 46 din Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale, nu permite consilierilor județeni să ia parte la deliberarea și adoptarea de hotărâri dacă au un interes patrimonial în problema supusă dezbaterii. Interesul poate fi personal sau prin soție/soț, afini sau rude de până la gradul al patrulea inclusiv.

Aceștia trebuie să își prezinte interesele personale la începutul ședinței dacă participarea la luarea deciziei ar aduce beneficii personale, pentru soț/soție, afini sau rude de până la gradul al patrulea inclusiv. Acest fapt se concretizează în anunțarea potențialului conflict și abținerea de la vot, fapte care se consemnează în procesul verbal al ședinței (art. 77 alin. (2) din Legea nr. 393/2004). Hotărârile adoptate prin încălcarea acestei prevederi sunt nule de drept. Nulitatea se constată de către instanța de contencios administrativ. Acțiunea poate fi introdusă de orice persoană interesată.

4.3.5 Funcționarii publici

Situațiile în care un funcționar public se află în conflict de interese sunt specificate în art. 79, Cartea I, Titlul IV, Capitolul I din Legea nr. 161/2003. Acesta apare atunci când:

- este chemat să rezolve cereri, să ia decizii sau să participe la luarea deciziilor cu privire la persoane fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial;
- participă în cadrul aceleiași comisii, constituite conform legii, cu funcționari publici care au calitatea de soț sau rudă de gradul I;
- interesele sale patrimoniale, ale soțului sau rudelor sale de gradul I pot influența deciziile pe care trebuie să le ia în exercitarea funcției publice.

4.4. Conflict de interese - articolul 301 din Codul penal român

În dreptul românesc, infracțiunea de conflict de interese a fost introdusă pentru prima dată în Codul penal din 1969 (în continuare C.pen.

din 1969) prin Legea nr. 278/2006 pentru modificarea și completarea Codului penal, precum și pentru modificarea și completarea altor legi, art. 2531 având următorul cuprins:

„(1) Fapta funcționarului public care, în exercițiul atribuțiilor de serviciu, îndeplinește un act ori participă la luarea unei decizii prin care s-a realizat, direct sau indirect, un folos material pentru sine, soțul său, o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv, sau pentru o altă persoană cu care s-a aflat în raporturi comerciale ori de muncă în ultimii 5 ani sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de servicii sau foloase de orice natură, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani și interzicerea dreptului de a ocupa o funcție publică pe durată maximă.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică în cazul emiterii, aprobării sau adoptării actelor normative.”

În noul Cod penal (Legea nr. 286/2009, cu modificările și completările ulterioare³⁸) - în continuare C.pen. -, infracțiunea de conflict de interese este prevăzută în art. 301, sub denumirea de *Folosire a funcției pentru favorizarea unor persoane*, cu următorul conținut:

„(1) Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit un act prin care s-a obținut un folos patrimonial pentru sine, pentru soțul său, pentru o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică pe o perioadă de 3 ani.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică în cazurile în care actul sau decizia se referă la următoarele situații:

a) emiterea, aprobarea sau adoptarea actelor normative;

b) exercitarea unui drept recunoscut de lege sau în îndeplinirea unei obligații impuse de lege, cu respectarea condițiilor și limitelor prevăzute de aceasta.”

³⁸ Legea nr. 193/2017 pentru modificarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal a apărut în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 598 din 25 iulie 2017.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Instrumente Structurale
2014-2020

Se observă că, potrivit Codului penal din 1969, infracțiunea de conflict de interese nu putea fi reținută cu privire la faptele săvârșite de către sau în legătură cu persoanele care exercitau, permanent ori temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în serviciul unei persoane fizice ce putea fi asimilată funcționarului public, cum se face în prezent conform art. 175 alin. (2) C.pen. care are următorul conținut: „(...) este considerată funcționar public, în sensul legii penale, persoana care exercită un serviciu de interes public pentru care a fost investită de autoritățile publice sau care este supusă controlului ori supravegherii acestora cu privire la îndeplinirea respectivului serviciu public”. Deopotrivă, se mai observă că sintagma „folos material” din vechea reglementare [art. 2531 alin. (1) C.pen. din 1969+ a fost înlocuită în noul Cod penal în art. 301 alin. (1) cu sintagma „folos patrimonial”.

Din punctul de vedere al conținutului constitutiv al infracțiunii de conflict de interese, Curtea Constituțională a constatat că această infracțiune presupune obținerea oricărui tip de folos, întrucât incriminarea urmărește sancționarea unor situații în care exercitarea imparțială a atribuțiilor de serviciu ale funcționarului public ar putea fi afectată. Concluzionând, infracțiunea de conflict de interese este o infracțiune de serviciu care presupune un pericol concret, deoarece nu este suficient ca funcționarul să îndeplinească un act, ci trebuie ca acel act să fi produs, direct sau indirect, un folos material/patrimonial pentru sine, soțul său, o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv sau pentru o altă persoană cu care s-a aflat în raporturi de muncă în ultimii 5 ani sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de servicii sau foloase de orice natură.

Exemplu: *Fapta psihologului, care are calitatea de membru al comisiei de evaluare a persoanelor adulte cu handicap constituită la nivelul unui consiliu județean, de a participa la luarea deciziei privind stabilirea gradului de handicap și de a semna certificatul de încadrare în grad de handicap pentru mama sa, prin care aceasta a obținut un folos patrimonial constând în indemnizația lunară, bugetul complementar și indemnizația de însoțitor - drepturi prevăzute de Legea nr. 448/2006, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de conflict de interese.*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Instrumente Structurale
2014-2020

Eroarea de drept penal - cauză de neimputabilitate prevăzută în art. 30 alin. (5) C. pen. - operează numai în ipoteza în care este invincibilă. Nu se află într-o eroare invincibilă asupra caracterului ilicit al faptei de conflict de interese persoana având calitatea de membru al comisiei de evaluare a persoanelor adulte cu handicap, căreia pregătirea, experiența profesională și atribuțiile exercitate în domeniu îi permit să cunoască și să înțeleagă exact cadrul legal în care trebuie să își desfășoare activitatea, inclusiv prin raportare la rigorile legii penale³⁹.

5. Incompatibilitățile

Incompatibilitățile reprezintă situațiile în care un oficial public ocupă mai multe funcții în același timp, desi acest cumul este interzis prin lege. Deși în multe situații se creează confuzie între

între conflictul de interese și incompatibilități, aceste două concepte definesc noțiuni distincte. Dacă pentru existența unui conflict de interese persoanele publice trebuie să ia o decizie care să influențeze un interes personal, pentru a se afla într-o situație de incompatibilitate, un oficial public nu trebuie să ia nicio decizie, fiind suficient faptul că exercită concomitent două sau mai multe funcții al căror cumul este interzis de lege.

Exemplu de conflict de interese: *Primarul A din orașul X semnează un contract cu firma soției sale. Un alt exemplu este organizarea unei licitații de către Consiliul Județean B la care participă și câștigă firma fratelui președintelui consiliului.*

Exemplu de incompatibilitate: *Viceprimarul X exercită în același timp și calitatea de funcționar public sau angajat cu contract individual de muncă, indiferent de durata acestuia.*

³⁹ ICCJ, Secția penală, Decizia nr. 160/A din 5 iunie 2014, www.scj.ro - CCR. Dispoziții neconstituționale privind incriminarea conflictului de interese

5.1. Categoriile de incompatibilități

5.1.1. Pentru funcția de membru al guvernului și alte funcții publice de autoritate din administrația publică centrală și locală

Articolul 84 din Legea nr. 161/2003 prevede faptul că funcția de membru al Guvernului este incompatibilă cu exercitarea următoarelor funcții sau calități:

- orice altă funcție publică de autoritate, cu excepția celei de deputat sau de senator ori a altor situații prevăzute de Constituție;
- funcția de reprezentare profesională salarizată în cadrul organizațiilor cu scop comercial;
- funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, administrator, membru al consiliului de administrație sau cenzor la societățile comerciale, inclusiv băncile sau alte instituții de credit, societățile de asigurare și cele financiare, precum și la instituțiile publice;
- funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la societățile comerciale;
- funcția de reprezentant al statului în adunările generale ale societăților comerciale;
- funcția de manager sau membru al consiliilor de administrație ale regiilor autonome, companiilor și societăților naționale;
- calitatea de comerciant persoană fizică;
- calitatea de membru al unui grup de interes economic;
- funcție publică încredințată de un stat străin, cu excepția acelor funcții prevăzute în acordurile și convențiile la care România este parte.

Funcția de secretar de stat, funcția de subsecretar de stat și funcțiile asimilate acestora sunt incompatibile cu exercitarea altei funcții publice de autoritate.

Membrii Guvernului, secretarii de stat, subsecretarii de stat și persoanele care îndeplinesc funcții asimilate acestora pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice și al creației literar-artistice.

Exemplu: X este secretar de stat în cadrul Ministerului Z și, în același timp, exercită și calitatea de comerciant persoană fizică.

5.1.2. Pentru aleșii locali

❖ Președintele consiliului județean

Incompatibilitățile pentru funcția de președinte al consiliului județean sunt specificate în Legea nr. 161/2003, articolul 87, conform căruia nu poate exercita următoarele funcții sau calități în timpul exercitării mandatului:

- funcția de prefect sau subprefect;
- calitatea de funcționar public sau angajat cu contract individual de muncă, indiferent de durata acestuia;
- funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, manager, administrator, membru al consiliului de administrație ori cenzor sau orice funcție de conducere ori de execuție la societățile reglementate de Legea societăților nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, inclusiv băncile sau alte instituții de credit, societățile de asigurare și cele financiare, la regiile autonome de interes național, la companiile și societățile naționale, precum și la instituțiile publice, cu excepția reprezentanților în adunarea generală a acționarilor la societățile reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a membrilor în consiliile de administrație ale unităților și instituțiilor de învățământ de stat sau confesionale și ale spitalelor publice din rețeaua autorităților administrației publice locale sau a altor reprezentanți

ai instituțiilor publice din subordinea unităților administrativ-teritoriale sau la care unitatea administrativ-teritorială pe care o conduce deține participație;

- funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la o societate comercială;
- calitatea de comerciant persoană fizică;
- calitatea de membru al unui grup de interes economic⁴⁰;
- calitatea de deputat sau senator;
- funcția de ministru, secretar de stat, subsecretar de stat sau o altă funcție asimilată acestora; - orice alte funcții publice⁴¹ sau activități remunerate, în țară sau în străinătate, cu excepția funcției de cadru didactic sau a funcțiilor în cadrul unor asociații, fundații sau alte organizații neguvernamentale.

Acționar semnificativ⁴² la o societate comercială înființată de consiliul local, respectiv de consiliul județean. Incompatibilitatea există și în situația în care soțul sau rudele de gradul I ale alesului local dețin calitatea de acționar - incompatibilitatea cu calitatea de ales local intervine la data la care alesul local, soțul sau ruda de gradul I a acestuia devin acționari (articolul 89).

Activitatea desfășurată de președintele consiliului județean, în calitate de membru al consiliului de administrație al unei entități economice din subordinea sau la care unitatea administrativ-teritorială pe care o conduce deține participație, la unitățile și instituțiile de învățământ de stat sau profesionale și la spitalele publice din rețeaua

⁴⁰ Grupul de interes economic este definit de articolul 118, (1) al Legii 161/2003 și reprezintă o asocieră între două sau mai multe persoane fizice sau juridice, constituită pe o perioadă determinată, în scopul înlesnirii sau dezvoltării activității economice a membrilor săi, precum și al îmbunătățirii rezultatelor activității respective.

⁴¹ Acest articol include și funcția de vicepreședinte al consiliului județean, primar sau viceprimar

⁴² Acționarul semnificativ este persoana care exercită drepturi aferente unor acțiuni care, cumulate, reprezintă cel puțin 10% din capitalul social sau îi conferă cel puțin 10% din totalul drepturilor de vot în adunarea generală.

autorităților administrației publice locale sau a altor reprezentanți ai instituțiilor publice din subordinea unităților administrativ-teritoriale nu este retribuită.

❖ Vicepreședintele consiliului județean

Incompatibilitățile pentru funcția de vicepreședinte al consiliului județean sunt specificate în Legea nr. 161/2003. Articolul 87 prevede că vicepreședintele consiliului județean nu poate exercita următoarele funcții sau calități în timpul exercitării mandatului:

- funcția de prefect sau subprefect;
- calitatea de funcționar public sau angajat cu contract individual de muncă, indiferent de durata acestuia;
- funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, manager, administrator, membru al consiliului de administrație ori cenzor sau orice funcție de conducere ori de execuție la societățile reglementate de Legea societăților nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, inclusiv băncile sau alte instituții de credit, societățile de asigurare și

cele financiare, la regiile autonome de interes național, la companiile și societățile naționale, precum și la instituțiile publice, cu excepția reprezentanților în adunarea generală a acționarilor la societățile reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a membrilor în consiliile de administrație ale unităților și instituțiilor de învățământ de stat sau profesionale și ale spitalelor publice din rețeaua autorităților administrației publice locale sau a altor reprezentanți ai instituțiilor publice din subordinea unităților administrativ-teritoriale sau la care unitatea administrativ-teritorială pe care o conduce deține participație;

- funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la o societate comercială;
- calitatea de comerciant persoană fizică;
- calitatea de membru al unui grup de interes economic⁴³;
- calitatea de deputat sau senator;
- funcția de ministru, secretar de stat, subsecretar de stat sau o altă funcție asimilată acestora; - orice alte funcții publice⁴⁴ sau activități remunerate, în țară sau în străinătate, cu excepția funcției de cadru didactic sau a funcțiilor în cadrul unor asociații, fundații sau alte organizații neguvernamentale. Acționar semnificativ⁴⁵ la o societate comercială înființată de consiliul local, respectiv de consiliul județean. Incompatibilitatea există și în situația în care soțul sau rudele de gradul I ale alesului local dețin calitatea de acționar - incompatibilitatea cu calitatea de ales

⁴³ Grupul de interes economic este definit de articolul 118, alin. (1) al Legii 161/2003 și reprezintă o asocieră între două sau mai multe persoane fizice sau juridice, constituită pe o perioadă determinată, în scopul înlesnirii sau dezvoltării activității economice a membrilor săi, precum și al îmbunătățirii rezultatelor activității respective.

⁴⁴ Acest articol include și funcția de președinte al consiliului județean, primar sau viceprimar

⁴⁵ Acționarul semnificativ este persoana care exercită drepturi aferente unor acțiuni care, cumulate, reprezintă cel puțin 10% din capitalul social sau îi conferă cel puțin 10% din totalul drepturilor de vot în adunarea generală.

local intervine la data la care alesul local, soțul sau ruda de gradul I a acestuia devin acționari (articolul 89).

Activitatea desfășurată de vicepreședintele consiliului județean, în calitate de membru al consiliului de administrație al unei entități economice din subordinea sau la care unitatea administrativ-teritorială pe care o conduce deține participație, la unitățile și instituțiile de învățământ de stat sau profesionale și la spitalele publice din rețeaua autorităților administrației publice locale sau a altor reprezentanți ai instituțiilor publice din subordinea unităților administrativ-teritoriale nu este retribuită.

❖ Consilieri județeni

- Incompatibilitățile pentru funcția de consilier județean sunt specificate în Legea nr. 161/2003. Conform articolului 88, un consilier județean nu poate exercita în același timp:
- funcția de primar;
- funcția de prefect sau subprefect;
- calitatea de funcționar public sau angajat cu contract individual de muncă prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020 în aparatul propriu al consiliului local respectiv sau în aparatul propriu al consiliului județean ori al prefecturii din județul respectiv;
- funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, manager, asociat, administrator, membru al consiliului de administrație sau cenzor la regiile autonome și societățile reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, de interes național care își au sediul sau care dețin filiale în unitatea administrativ-teritorială respectivă, cu excepția reprezentanților în adunarea generală a acționarilor la societățile reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a membrilor în consiliile de administrație ale unităților și instituțiilor de învățământ de stat sau profesionale și ale spitalelor publice din rețeaua autorităților administrației publice locale sau a altor reprezentanți

ai instituțiilor publice din subordinea unităților administrativ-teritoriale sau la care unitatea administrativ-teritorială respectivă deține participație, în cazul consilierului județean;

- funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la o societate comercială de interes local ori la o societate comercială de interes național care își are sediul sau care deține filiale în unitatea administrativ-teritorială respectivă;
- funcția de reprezentant al statului la o societate comercială care își are sediul ori care deține filiale în unitatea administrativ-teritorială respectivă;
- calitatea de deputat sau senator;
- funcția de ministru, secretar de stat, subsecretar de stat și funcțiile asimilate acestora.

Acționar semnificativ⁴⁶ la o societate comercială înființată de consiliul local, respectiv de consiliul județean. Incompatibilitatea există și în situația în care soțul sau rudele de gradul I ale alesului local dețin calitatea de acționar - incompatibilitatea cu calitatea de ales local intervine la data la care alesul local, soțul sau ruda de gradul I a acestuia devin acționari (articolul 89).

Activitatea desfășurată de consilierul local sau consilierul județean, în calitate de membru al consiliilor de administrație al unei entități economice din subordinea sau la care unitatea administrativ-teritorială pe care o conduce deține participație, la unitățile și instituțiile de învățământ de stat sau profesionale și la spitalele publice din rețeaua autorităților administrației publice locale sau a altor reprezentanți ai instituțiilor publice din subordinea unităților administrativ-teritoriale nu este retribuită.

⁴⁶ Acționarul semnificativ este persoana care exercită drepturi aferente unor acțiuni care, cumulate, reprezintă cel puțin 10% din capitalul social sau îi conferă cel puțin 10% din totalul drepturilor de vot în adunarea generală.

O persoană nu poate exercita în același timp un mandat de consilier local și un mandat de consilier județean.

Atenție! Conform Legii nr. 161/2003, articolul 90, consilierii județeni și consilierii locali care au funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, manager, administrator, membru al consiliului de administrație sau cenzor ori alte funcții de conducere, precum și calitatea de acționar sau asociat la societățile comerciale cu capital privat sau cu capital majoritar de stat ori cu capital al unei unități administrativ-teritoriale nu pot încheia contracte comerciale de prestări de servicii, de executare de lucrări, de furnizare de produse sau contracte de asociere cu autoritățile administrației publice locale din care fac parte, cu instituțiile sau regiile autonome de interes local aflate în subordinea ori sub autoritatea consiliului local sau județean respectiv ori cu societățile comerciale înființate de consiliile locale sau consiliile județene respective.

Aceleași prevederi se aplică și în cazul în care funcțiile sau calitățile respective sunt deținute de soțul sau rudele de gradul I ale alesului local.

Încălcarea dispoziției de mai sus atrage încetarea de drept a mandatului de ales local la data încheierii contractelor.

Atenție! Prevederile art. 90 se aplică și persoanelor încadrate cu contract individual de muncă în aparatul propriu al consiliului local sau al consiliului județean ori la regiile autonome aflate sub autoritatea consiliilor respective sau la societățile înființate de consiliile locale sau consiliile județene respective.

Exemple:

Domnul Z este consilier județean în Județul A. În același timp, este și administrator și membru al consiliului de administrație pentru S.C. C S.A., societate înființată de către consiliul local.

Doamna F este consilier județean în Județul L. Aceasta deține, în paralel, funcția de director al unei direcții din cadrul consiliului județean L.

Domnul Y este consilier județean în Județul R. În paralel, domnul Y este director adjunct, ulterior, director general și președinte al consiliului de administrație al unei regii autonome de interes național care are sediul în comuna X din Județul R.

Domnul X este consilier județean în Județul A și în același timp este și director general al S.C. XX S.R.L. iar S.C. XX S.R.L. a încheiat un contract de executare lucrări cu Consiliul Județean A.

5.1.3. Incompatibilități privind funcționarii publici

Calitatea de funcționar public este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții publice sau calități decât cea în care a fost numit, precum și cu funcțiile de demnitate publică (art. 94 alin. (1) din Legea nr. 161/2003).

Incompatibilitatea la funcționarii publici se manifestă prin faptul că nu pot deține alte funcții și nu pot desfășura alte activități, remunerate sau neremunerate (art. 94, alin. (2)):

- a) în cadrul autorităților sau instituțiilor publice;
- b) în cadrul cabinetului demnitarului, cu excepția cazului în care funcționarul public este suspendat din funcția publică, în condițiile legii, pe durata numirii sale⁴⁷;
- c) în cadrul regiilor autonome, societăților comerciale ori în alte unități cu scop lucrativ din sectorul public;
- d) în calitate de membru al unui grup de interes economic.

Atenție! Starea de incompatibilitate nu se aplică pentru cazurile prevăzute de literele a) și c) dacă:

- este desemnat printr-un act administrativ, emis în condițiile legii, să reprezinte interesele statului în legătură cu activitățile

⁴⁷ La încheierea mandatului demnitarului, funcționarul public este reîncadrat în funcția publică deținută sau într-o funcție similară.

desfășurate de operatorii economici cu capital ori patrimoniu integral sau majoritar de stat, în condițiile rezultate din actele normative în vigoare;

- este desemnat printr-un act administrativ, emis în condițiile legii, să participe în calitate de reprezentant al autorității ori instituției publice în cadrul unor organisme sau organe colective de conducere constituite în temeiul actelor normative în vigoare;
- exercită un mandat de reprezentare, pe baza desemnării de către o autoritate sau instituție publică, în condițiile expres prevăzute de actele normative în vigoare.

Atenție! Nu se află în situație de incompatibilitate funcționarul public care este desemnat prin act administrativ pentru a face parte din echipa de proiect finanțat din fonduri comunitare nerambursabile postaderare, precum și din împrumuturi externe contractate sau garantate de stat rambursabile sau nerambursabile, cu excepția funcționarilor publici care exercită atribuții ca auditor sau atribuții de control asupra activității derulate în cadrul acestora și a funcționarilor publici care fac parte din echipa de proiect, dar pentru care activitatea desfășurată în cadrul respectivei echipe generează o situație de conflict de interese cu funcția publică pe care o ocupă.

Atenție! Funcționarul public X angajat în orice instituție/autoritate publică nu poate deține calitatea de consilier local/consilier județean.

Exemplu: *Primăria X câștigă un proiect finanțat din fonduri structurale. Echipa de proiect, incluzând managerul de proiect, asistent, responsabil financiar a fost formată din funcționari publici din Primăria X. Funcționarilor publici li s-au încheiat contracte de muncă pe lângă cele deja existente. Conform alineatului 2, litera a), articolul 94 din Legea nr. 161/2003, funcționarii publici nu pot deține alte funcții și nu pot desfășura alte activități remunerate în cadrul instituțiilor publice.*

Funcționarii publici care, în exercitarea funcției publice, au desfășurat activități de monitorizare și control cu privire la societăți comerciale sau alte unități cu scop lucrativ de natura celor prevăzute la

alin. (2) lit. c) nu pot să-și desfășoare activitatea și nu pot acorda consultanță de specialitate la aceste societăți timp de 3 ani după ieșirea din corpul funcționarilor publici.

Funcționarii publici, funcționarii publici parlamentari și funcționarii publici cu statut special pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice, al creației literar-artistice (art. 96 al Legii nr. 161/2003). De asemenea, pot exercita funcții în alte domenii de activitate din sectorul privat, care nu sunt în legătură directă sau indirectă cu atribuțiile exercitate, potrivit fișei postului. În ceea ce privește legătura indirectă, intenția legiuitorului este aceea de a face o legătură între pregătirea profesională a funcționarului public și funcția pe care acesta o exercită. Grupul de interes economic este definit de articolul 118 al Legii 161/2003 și reprezintă o asocieră între două sau mai multe persoane fizice sau juridice, constituită pe o perioadă determinată, în scopul înlăturării sau dezvoltării activității economice a membrilor săi, precum și al îmbunătățirii rezultatelor activității respective. Documentele care alcătuiesc dosarul profesional sunt gestionate de către autoritatea sau instituția publică la care aceștia sunt numiți. Cu titlu de exemplu, o persoană - numită în funcția publică de consilier juridic și care în fișa postului nu are atribuții de reprezentare în fața organelor jurisdicționale a entității publice respective - nu poate reprezenta juridic o altă entitate, din sectorul privat, în fața unor astfel de organe.

Funcționarii au dreptul la asocieră sindicală și, deci, pot înființa organizații sindicale, adera la ele și exercita orice mandat în cadrul acestora (art. 29 din Legea nr. 188/1999).

5.1.3.1. Raporturi ierarhice directe

Articolul 95 din Legea nr. 161/2003 interzice raporturile ierarhice directe în cazul în care funcționarii publici respectivi sunt soți sau rude de gradul I - inclusiv dacă superiorul are calitatea de demnitar. Persoanele care se află în una dintre situațiile de mai sus trebuie să opteze, în termen de 60 de zile, pentru încetarea raporturilor ierarhice directe sau renunțarea la calitatea de demnitar.

Existența raportului ierarhic între soți sau rude de gradul I și neîndeplinirea obligației de a opta se constată de către șeful ierarhic su-

perior al funcționarilor publici respectivi, care dispune încetarea raporturilor ierarhice directe dintre funcționarii publici soți sau rude de gradul I. Dacă superiorul este demnitar și nu se îndeplinește obligația de a opta, situația se constată, după caz, de către primul-ministru, ministru sau prefect, care dispune încetarea raporturilor ierarhice directe dintre demnitar și funcționarul public soț sau rudă de gradul I.

5.1.3.2. Candidaturi

Funcționarul public poate candida pentru o funcție eligibilă sau poate fi numit într-o funcție de demnitate publică (art. 97 din Legea nr. 161/2003).

Raportul de serviciu al funcționarului public se suspendă:

- pe durata campaniei electorale, până în ziua ulterioară alegerilor, dacă nu este ales;
- până la încetarea funcției eligibile sau a funcției de demnitate publică, în cazul în care funcționarul public a fost ales sau numit.

Înalții funcționari publici și funcționarii publici de conducere pot fi numiți în funcții de demnitate publică numai după încetarea, în condițiile legii, a raporturilor de serviciu și pot candida pentru funcții de demnitate publică numai după încetarea, în condițiile legii, a raporturilor de serviciu (art. 34 din Legea nr. 188/1999).

5.1.3.3. Apartenența la formațiuni politice

Funcționarii publici pot fi membri ai partidelor politice legal constituite, însă le este interzis să fie membri ai organelor de conducere ale partidelor politice și să exprime sau să apere în mod public pozițiile unui partid politic (art. 98 din Legea nr. 161/2003 și art. 44 din Legea nr. 188/1999).

Înalții funcționari publici nu pot fi membri ai unui partid politic, sub sancțiunea destituirii din funcția publică.

5.1.3.4. Incompatibilități privind apartenența la organele de conducere a sindicatelor

În situația în care înalții funcționari publici sau funcționarii publici care au calitatea de ordonatori de credite sunt aleși în organele de conducere a organizațiilor sindicale, aceștia au obligația ca, în termen de 15 zile de la alegerea în organele de conducere ale organizațiilor sindicale, să opteze pentru una dintre cele două funcții. În cazul în care funcționarul public optează pentru desfășurarea activității în funcția de conducere în organizațiile sindicale, raporturile de serviciu ale acestuia se suspendă pe o perioadă egală cu cea a mandatului în funcția de conducere din organizația sindicală.

Funcționarii publici, alții decât cei prevăzuți mai sus, pot deține simultan funcția publică și funcția în organele de conducere ale organizațiilor sindicale, cu obligația respectării regimului juridic al incompatibilităților și al conflictelor de interese care le este aplicabil.

5.1.3.5. Sancțiuni

Legea nr. 188/1999 prevede în articolul 101 modalitățile de destituire a funcționarilor publici din funcție. Astfel, destituirea se face prin act administrativ de către persoana care are competența legală de numire în funcția publică, ca sancțiune disciplinară aplicată pentru motive imputabile funcționarului public, în următoarele cazuri:

- pentru săvârșirea repetată a unor abateri disciplinare sau a unei abateri disciplinare care a avut consecințe grave;
- dacă s-a ivit un motiv legal de incompatibilitate, iar funcționarul public nu acționează pentru încetarea acestuia într-un termen de 10 zile calendaristice de la data intervenirii cazului de incompatibilitate.

Actul administrativ se comunică funcționarului public în termen de 5 zile lucrătoare de la data emiterii. Comunicarea actului administrativ trebuie să se facă anterior datei destituirii din funcția publică.

În contextul respectării prevederilor legii privind incompatibilitățile și conflictele de interese, Agenția Națională de Integritate este instituția căreia îi revine sarcina legală de evaluare a prezumtivelor situații de incompatibilitate și conflicte de interese. Aceasta, urmare a procedurii prevăzute de Legea nr. 176/2010, întocmește un raport de evaluare privind existența unei stări de incompatibilitate sau a unui conflict de interese, după caz. Acest raport poate fi contestat în instanță în termen de 15 zile, iar, în caz de necontestare, rămâne definitiv.

6. Ce se întâmplă dacă...?”

1. Ce se întâmplă dacă, după ce am înmănat un document unui cetățean/petent, acesta îmi oferă un buchet de flori și o cutie cu bomboane?

Ce se întâmplă dacă, după analiza unei lucrări pe care urmează să o soluționez favorabil, persoana căreia îi folosește îmi oferă un cadou nesubstanțial și îmi mulțumește pentru implicare și profesionalism?

Ce se întâmplă dacă fac parte dintr-o comisie de licitație și ofertantul îmi comunică faptul că, dacă va câștiga licitația cu privire la furnizarea de mobilier, biroul meu va fi confecționat din materiale superioare celor oferite și va avea dotări suplimentare?

Potrivit articolului nr. 289 din Codul Penal, funcționarul public care, direct ori indirect, pentru sine sau pentru altul, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase, în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri săvârșește infracțiunea de luare de mită.

Legiuitorul nu precizează o anumită valoare sau vreo valoare minimă pe care trebuie să o aibă mita. Legea nu distinge între daruri cu valoare mică sau simbolică, acestea constituie mită dacă au fost oferite în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea sau întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri. (a se vedea explicațiile din ghid)

Un folos necuvenit constă într-un folos care din punct de vedere legal nu este datorat și care are caracter de plată sau răsplată. Bani sau foloasele sunt considerate necuvenite nu numai atunci când pentru îndeplinirea unui act gratuit se pretinde sau se primește retribuție, ci și atunci când se primește ceva peste ceea ce este legal datorat sau se acceptă o promisiune care depășește ceea ce legal se datorează

În orice astfel de situație, funcționarul trebuie să refuze orice folos oferit de cetățeni ca recompensă/mulțumire ca urmare a îndeplinirii/neîndeplinirii corespunzătoare a atribuțiilor de serviciu, existând totodată obligația pentru funcționar de a sesiza organele competente cu privire la săvârșirea unei potențiale infracțiuni de corupție.

2. Ce se întâmplă dacă vecina mea mă roagă să vorbesc cu colegii mei de la alte departamente să îi transmită mai repede răspunsul la o solicitare?

a) Dacă vecina oferă direct sau promite că va oferi un avantaj de orice natură în schimbul intervenției funcționarului pe lângă colegii acestuia în vederea urgentării soluționării cererii sale, potrivit articolului nr. 291 și 292 din Codul Penal, se săvârșesc infracțiunile de trafic de influență și cumpărare de influență. (a se vedea explicațiile din ghid)

b) Dacă intervenția funcționarului pe lângă colegii săi în vederea urgentării cererii vecinei acestuia se face gratuit, iar soluționarea cu celeritate a cererii respective se face prin încălcarea unor norme sau în detrimentul altor cetățeni, colegii funcționarului pot săvârși infracțiuni în legătură cu serviciul (de exp. abuz în serviciu, uzurparea funcției). De asemenea, intervenția funcționarului, deși cu titlu gratuit, chiar dacă nu îmbracă o formă penală, reprezintă o încălcarea a eticii și deontologiei profesionale, și prin urmare poate atrage răspunderea disciplinară și/sau administrativă. Comportamentul funcționarului reprezintă totodată o vulnerabilitate la corupție.

3. Ce se întâmplă dacă colegul meu mi-a oferit flori și un cadou nesubstanțial de ziua mea și, totodată, m-a rugat să urgentez o lucrare care îi folosește soției sale?

Dacă florile și cadoul nesubstanțial sunt oferite nu doar cu prilejul aniversării, ci și în legătură cu urgentarea unei lucrări (pentru soție, pentru sine sau pentru orice altă persoană), atunci ne aflăm în aceeași situație ca la întrebarea nr. 1. Dacă rugămintea nu are legătură cu oferirea cadoului aniversar, atunci ne aflăm în situația de la întrebarea nr. 2 b).

4. Ce se întâmplă dacă colegul meu îmi spune că face demersuri de a-și ceda acțiunile dintr-o societate către o altă persoană pentru ca acea societate să poată participa la o licitație demarată de instituția în care lucrează el?

Într-o asemenea situație, există obligația legală din partea funcționarului care află despre potențialul conflict de interese sau a unei alte fapte de natură penală și/sau disciplinară de a sesiza de îndată conducerea instituției în care își desfășoară activitatea sau a organelor abilitate, după caz. (a se vedea explicațiile din ghid cu privire la obligația de sesizare)

5. Ce se întâmplă dacă șeful ierarhic superior mă roagă să fac abstracție de lipsa unui document din dosarul de licitație pe motiv că din toate societățile care au depus oferte, cea la care se constată lipsa documentului oferă produsele cele mai performante?

Indiferent de motivul invocat de către șeful ierarhic superior, dacă lipsa documentului ar duce la descalificarea automată a ofertantului din licitație, atribuirea contractului respectivului ofertant s-ar face cu încălcarea prevederilor legale, iar șeful și funcționarul ar săvârși infracțiuni în legătură cu serviciul prevăzute de Codul Penal și alte legi speciale. Dacă funcționarul refuză solicitarea ilegală a șefului ierarhic superior, pentru acesta există obligația de sesizare a organelor competente sau a conducerii instituției (a se vedea explicațiile de la întrebarea nr. 4).

6. Ce se întâmplă dacă mi se solicită să vizez "bun de plată" o factură, chiar dacă lucrările nu au fost încă recepționate, urmând ca acestea să fie finalizate în următoarele zile și mă asigură că, în urma verificărilor sale, acestea sunt conforme?

Dacă viza "bun de plată" se face prin încălcarea procedurilor de lucru sau a normelor legale, în această situație, indiferent de asigurările oferite, funcționarul poate răspunde disciplinar și/sau penal.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Instrumente Structurale
2014-2020

BIBLIOGRAFIE

GHID INFORMARE ANTICORUPȚIE CONSTANȚA

I. ACTE NORMATIVE

- Constituția României (2003)
- Codul Penal al României - LEGEA nr. 286/2009 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 510 din 24 iulie 2009, data intrării în vigoare 01-02-2014, cu modificările și completările ulterioare
- Codul de Procedură Penală al României - legea 135 din 1 februarie 2010 publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 486 din 15 iulie 2010, cu completările și modificările ulterioare;
- Legea nr. 78/2000 din 8 mai 2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, 78/2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 219 din 18 mai 2000, cu completările și modificările ulterioare;
- Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 279 din 21 aprilie 2003, cu modificările și completări ulterioare
- Legea nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 359 din 25 mai 2007, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 535 din 3 august 2009, cu modificările și completările ulterioare .
- Legea nr. 161 din 30 mai 2005 privind stabilirea unor măsuri pentru prevenirea și combaterea corupției în cadrul Ministerului Administrației și Internelor, publicată în Monitorul Oficial nr. 476 din 6 iunie 2005;
- Legea nr. 129 din 11 iulie 2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial nr. 589 din 18 iulie 2019, cu completările și modificările ulterioare;
- Legea nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 53/2003 privind Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată;
- Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 190/2018 privind măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor), cu modificările și completările ulterioare;

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Instrumente Structurale
2014-2020

- Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare.
- Sinteze de drept penal. Partea Specială - Mihail Udroui - ediția 2.
- Ghidul Anticorupție - www.mai-dga.ro - editia 2015
- Ghid privind incompatibilități și conflicte de interese al ANI - www.integritatea.eu
- Ghid pentru rezolvarea conflictului de interese în administrația publică
- suport de curs conflictul de interese și incompatibilitățile - „Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) - 2014- 2020
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare

I.1. Legislația Uniunii Europene

- Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene;
- Regulamentul (UE, EURATOM) nr. 1311/2013 al Consiliului din 2 decembrie 2013 de stabilire a cadrului financiar multianual pentru perioada 2014 - 2020;
- Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului;
- Regulamentul (UE) nr. 1300/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1084/2006;
- Regulamentul (UE) nr. 1299/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind dispoziții specifice pentru sprijinul din partea Fondului european de dezvoltare regională pentru obiectivul de cooperare teritorială europeană;
- Regulamentul (UE) nr. 1301/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind Fondul european de dezvoltare regională și dispozițiile specifice aplicabile obiectivului referitor la investițiile pentru creștere economică și locuri de muncă și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1080/2006;
- Regulamentul (UE) nr. 1304/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind Fondul social european și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1081/2006 al Consiliului;
- Regulamentul (UE, Euratom) nr. 966/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2012 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii și de abrogare a Regulamentului (CE, Euratom) nr. 1605/2002 al Consiliului;
- Regulamentul (UE, Euratom) 2018/1046 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iulie 2018 privind normele financiare aplicabile bugetului general al

Uniunii, de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1296/2013, (UE) nr. 1301/2013, (UE) nr. 1303/2013, (UE) nr. 1304/2013, (UE) nr. 1309/2013, (UE) nr. 1316/2013, (UE) nr. 223/2014, (UE) nr. 283/2014 și a Deciziei nr. 541/2014/UE și de abrogare a Regulamentului (UE, Euratom) nr. 966/2012;

Bd. Mircea Vodă, nr. 44, tronsonul III, sector 3, București

- Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2988/95 al Consiliului din 18 decembrie 1995 privind protecția intereselor financiare ale Comunităților Europene;

- Decizia Comisiei din 28 aprilie 1999 de instituire a Oficiului European de Luptă Antifraudă (OLAF) (1999/352/CE, CECO, Euratom);

- Directiva (UE) 1371/ 2017 a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2017 privind combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii prin mijloace de drept penal;

- Regulamentul (UE, Euratom) nr. 883/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 septembrie 2013 privind investigațiile efectuate de Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1073/1999 al Parlamentului European și al Consiliului și a Regulamentului (Euratom) nr. 1074/1999 al Consiliului;

- Regulamentul (UE) 2017/1939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO);

- Orientări pentru stabilirea corecțiilor financiare care trebuie aplicate cheltuielilor cofinanțate din fondurile structurale și Fondul de coeziune în caz de nerespectare a normelor în materie de contracte de achiziții publice - COCOF 07/0037/03 (așa-numitul „COCOF vechi”);

- Decizia Consiliului nr. 2002/187/JAI (modif. de Decizia Consiliului 2009/426 JAI din 16.12.2008 pentru înființarea EUROJUST;

- Decizia COMISIEI din 19.12.2013 privind instituirea și aprobarea orientărilor pentru stabilirea corecțiilor financiare pe care Comisia trebuie să le aplice, în cazul nerespectării normelor în materie de achiziții publice, asupra cheltuielilor finanțate de Uniune în cadrul gestiunii partajate - C(2013) 9527 final și anexa la aceasta (așa-numitul „COCOF nou”);

- Convenția cu privire la combaterea actelor de corupție care implică funcționari ai Comunităților Europene sau funcționari ai statelor membre ale Uniunii Europene; • Directiva 2014/23/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind atribuirea contactelor de concesiune; • Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE; Directiva 2014/25/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile efectuate de entitățile care își desfășoară activitatea în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale și de abrogare a Directivei 2004/18/CE; • Directiva 89/665/CEE, Directiva 92/13/CEE și Directiva 2007/66/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2007 de modificare a Directivelor 89/665/CEE și 92/13/CEE ale Consiliului în ceea ce privește ameliorarea eficacității căilor de atac în materie de atribuire a contractelor de achiziții publice.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020.

GHID DE INFORMARE ANTICORUPȚIE
Material dezvoltat în cadrul proiectului „Creșterea transparenței,
eticii și integrității la nivelul județului Constanța”.
Cod SIPOCA 1116/MySMIS 152010.
Consiliul Județean Constanța.
Septembrie 2022

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu
poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.
